Ф. Янкоўскі

БЕЛАРУСКІЯ НАРОДНЫЯ ПАРАЎНАННІ

Кароткі слоўнік

Выдавецтва «Вышэйшая школа»
Мінск 1973

4 Бел
Я60

Я $\frac{0713-105}{М304(05)-73}$

Параўнанне — сродак распазнавання, пазнавання, нават успрыняцця рэчаў, і не толькі рэчаў. Параўнанне ва ўсіх, без выключэння, мовах — яркі паэтычны сродак.

Параўнанне пачуеш, калі касец расказвае пра навальніцу, якая заспела яго на лузе. Параўнанне сустрэнеш у мове пісьменніка, калі той апісвае штосьці ці разважае або аддае свайму герою маналог. Параўнанне вычытаеш у навуковым трактаце пра рост расліны. Параўнанне напаткаеш у апавяданні падарожніка пра дзівосы незнаёмых краёў і краін.

Параўнанне дапамагае хлапчуку і дзяўчынцы ўбачыць і пачуць навакольны свет. І параўнанне дапамагае вучонаму расказаць

людзям пра законы развіцця грамадства, пра будову атама і нескончонасць сусвету.

Ужо зроблены спробы стварэння фразеалагічных слоўнікаў. Наспеў час распачаць складанне слоўнікаў параўнанняў (як і слоўнікаў перыфрастычных зваротаў і эпітэтаў) беларускай мовы. У нас яшчэ па сутнасці няма вопыту ў гэтай справе. Ясна адно: параўнанні народна-дыялектнай і літаратурнай мовы трэба падаваць асобна. Калі фразеалагізмы і перыфразы вымагаюць абавязковага тлумачэння, то пераважнай большасці параўнанняў тлумачыць не трэба; параўнанні з літаратурнай мовы неабходна падмацаваць ілюстрацыйнымі прыкладамі з твораў. Можна прапанаваць некалькі прынцыпаў будовы слоўнікаў параўнанняў, а сярод іх рацыянальныя два:

алфавітны і тэматычна-ідэалагічны; першы найлепш прыдатны да слоўніка параўнанняў народнадыялектнай мовы, другі, відаць,— да слоўніка параўнанняў літаратурнай мовы.

...У гэтую невялічкую кніжку трапіла толькі частка беларускіх народных параўнанняў, запісаных і раней і ў наш час ад жнеек і кавалёў, ад пастухоў і цесляроў, ад інтэлігентаў і тых дзядуляў-пенсіянераў, якім не было ад каго, не было калі пазнаць таямніцы і загадкі кніжнай мудрасці.

На пачатку стварэння гэтага слоўніка мелася на мэце шырока і грунтоўна паказаць беларускае параўнанне. Але перасцерагала тое, што спроба павінна быць спробаю. З часам, можам спадзявацца, створыцца такі слоўнік, які адлюструе багацце беларускіх народных параўнанняў, разнастай-

насць параўнальных канструкцый: паралелізмы, адмоўныя параўнанні, канструкцыі з *аж*, *хоць*, з формаю вышэйшай ступені тыпу *сінейшы за васілёк (за васілька)* і іншыя; пакажа разнастайнасць злучнікаў (часціц), якія сустракаюцца ў параўнаннях *(зіхнула, бытта зорка ўпала; павярнуўся, як мядзведзь; рвануў, што воўк; лепей жонка першая, нячым тая другая; лепей жонка першая, нячым тая трэцяя; лепей дома хлеб аўсяны, чым на вайне пытляваны* і інш.). Калі ў маёй картатэцы паўтараецца тое ці іншае параўнанне некалькі разоў і з рознымі злучнікамі *(круціцца, як уюн; круціцца, што ўюн; круціцца, быццам уюн; круціцца бы ўюн; круціцца, бытта ўюн* і інш.), то перавага аддаецца варыянту параўнання са злучнікам *як*, што з усіх злучнікаў у беларускіх па-

раўнаннях ужываецца найчасцей. Падаваць жа ўсе варыянты ў гэтым слоўніку няма ні патрэбы, ні неабходнасці. Ёсць тут частка выслоўяў з творным параўнання тыпу *ляжыць калодаю*, а таксама сфразеалагізаваных параўнанняў — кампаратыўных фразеалагізмаў тыпу *ababраць, як ліпку; адзін, як вока; стаіць, як урыты; жыве, як у бога за пазухаю.*

У першым раздзеле прыводзяцца параўнанні, узятыя з народнай гутарковай мовы; адна частка іх — з друкаваных крыніц (са зборнікаў Е. Раманава, М. Федароўскага, А. Сержпутоўскага і іншых збіральнікаў фальклору), другая — з уласных запісаў (1944—1959 гг.). У другім раздзеле — выслоўі з народных песень [1].

---

[1] Дапамагла сабраць і спарадкаваць матэрыял гэтага раздзела І. Янкоўская.

Слоўнік параўнанняў — чацвёртая з запланаваных мною пяці кніг, прысвечаных беларускай фразеалогіі (гл. надрукаваныя «Беларускія прыказкі, прымаўкі», Мінск, 1962; «Крылатыя словы і афарызмы», Мінск, 1960; «Беларуская фразеалогія», Мінск, 1968) у яе шырокім разуменні.

Спадзяюся на ўвагу чытачоў да гэтага слоўніка. Спадзяюся і чакаю, што неўзабаве атрымаю і пажаданні на палепшанне гэтага збору, і крытычныя заўвагі да яго структуры ці старонак, і тыя народныя параўнанні, якія не трапілі на старонкі гэтай кніжкі.

Мой адрас: Мінск, 4, Паркавая магістраль, д. 5, кв. 6.

ПАРАЎНАННІ

З ГУТАРКОВАЙ

МОВЫ

Баба як гром.

о

Багаты, як зямля.

о

Багата (сліў, вішань), як расы.

о

Багата, як лісця (як травы).

о

Багата, як гразі.

о

Багата, як зорак на небе (у небе).

о

Багата, як іглiцы ў бары.

о

Багата, як на галаве валасоў.

о

Багаты, як чорт рагаты.

о

Багацця, як у пагарэльца.

о

Базар як вір.

о

Баіцца (марозу), як француз.

о

Баіцца, як агню.

о

Баіцца, як астрогу.

о

Баіцца, як воўк авечкі.

о

Баіцца, як воўк ягняці.

о

Баіцца, як гадзюкі.

о

Баіцца, як даносчыка.

о

Баіцца, як заразы.

о

Баіцца, як кот сабакі.

о

Баіцца, як леташняга снегу.

о

Баіцца, як мух узімку.

o

Баіцца (холаду), як прусак.

o

Баіцца, як смерці.

o

Баіцца, як халеры.

o

Баіцца, як чорт крыжа.

o

Баіцца, як чорт ладану.

o

Баіцца, як шалёнага (кручанага) сабакі.

o

Баіцца, як шалёны сабака вады.

o

Балбоча, як пацеры гаворыць.

o

Балбоча, як цецярук (як удод).

o

Барабаніць, як пустая бочка.

o

Бачыць, як птушка (як арол, як сокал).

o

Баязлівы, як заяц.

o

Бегае (лётае), як блёкату аб'еўшыся.

o

Бегае, як з ланцуга сарваўшыся.

o

Бегае, як мыш абсмаленая.

o

Бегае, як падсмалены.

o

Бегае, як рыцыны (рыцынавага алею) глынуўшы.

o

Без клопату, як дзіця.

o

Без прылады (без начыння), як без рук.

o

Белабокі, як сарока.

o

Белы, як засланка [пра вельмі чорнае].

o

Белы, як лебедзь.

o

Белы, як малако.

o

Белы, як палатно.

o

Белы, як папера (паперка).

o

Белы, як смерць.

o

Белы, як снег.

o

Белы, як сцяна.

o

Б'ецца, як галубка падстрэленая.

o

Б'ецца, як рыба аб лёд.

o

Бледны, як пятак медны.

o

Блізка, як пад носам.

o

Блізка, як рукою дастаць (падаць).

o

Бліснула, як воўчае вока.

o

Бліснуў, як воўк.

o

Бліснуў, як шкельца.

o

Блішчыць, як воўчае вока [пра слабы агеньчык].

o

Блішчыць, як золата.

o

Блішчыць, як лысіна.

o

Блішчыць, як люстэрка.

o

Блішчыць, як насмалены.

o

Блішчыць, як самавар.

o

Блішчыць, як светлячок.

o

Блукае, як цень.

o

Больш дзіва, як піва.

o

Борзды, як рысак.

o

Босы, як цюцька.

o

Боўтнуў, як камень у ваду.

o

Бразнуўся, як сноп на ток (з поду).

o

Броўкі як сярпочкі.

o

Броўкі як шнурочкі.

o

Брудны, як свіння.

o

Брыдкая, як чапля.

o

Брэша, як сабака (дурань) на месяц (на вецер).

o

Будзь багаты, як зямля.

o

Будзь вясёлы, як сват на вяселлі.

o

Будзь здаровы, як вада.

o

Будзь здаровы, як дуб.

o

Бухае, як у бочку.

o

Бухае, як у бубен.

o

Буркуюць, як галубкі.

o

Бы сыр у масле качаецца (пялегуецца).

o

Быццам хто языком злізаў.

o

Б'юцца, як пеўні.

o

Бядуе, як на пажарышчы (пагарэлішчы).

o

Бядуе, як позна ажаніўшыся.

o

Бяжыць, як жарабя за кабылаю.

o

Бяжыць, як жару ўхапіўшы.

o

Бяжыць, як з шыбеніцы (вісельні) сарваўся.

o

Бяжыць, як на пажар.

o

Бяжыць, як падсмалены.

o

Бяжыць, як сабака за возам.

o

Бяжыць, як цень за баязліўцам.

o

Бялейшы за снег.

о

Бярыся, як галодны за хлеб.

о

Бярэ, як багатага за жывот.

о

Бярэцца, як агонь.

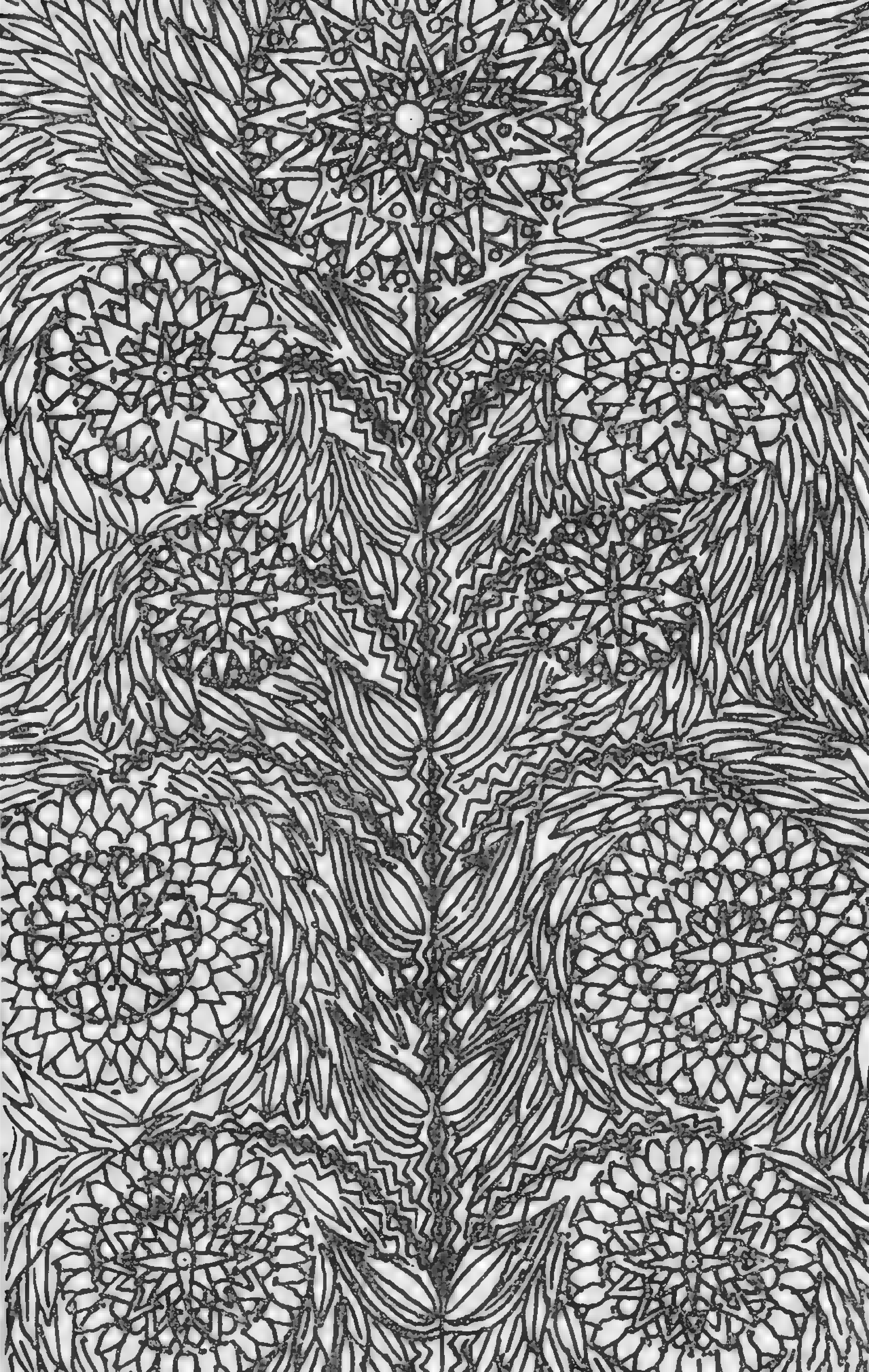
о

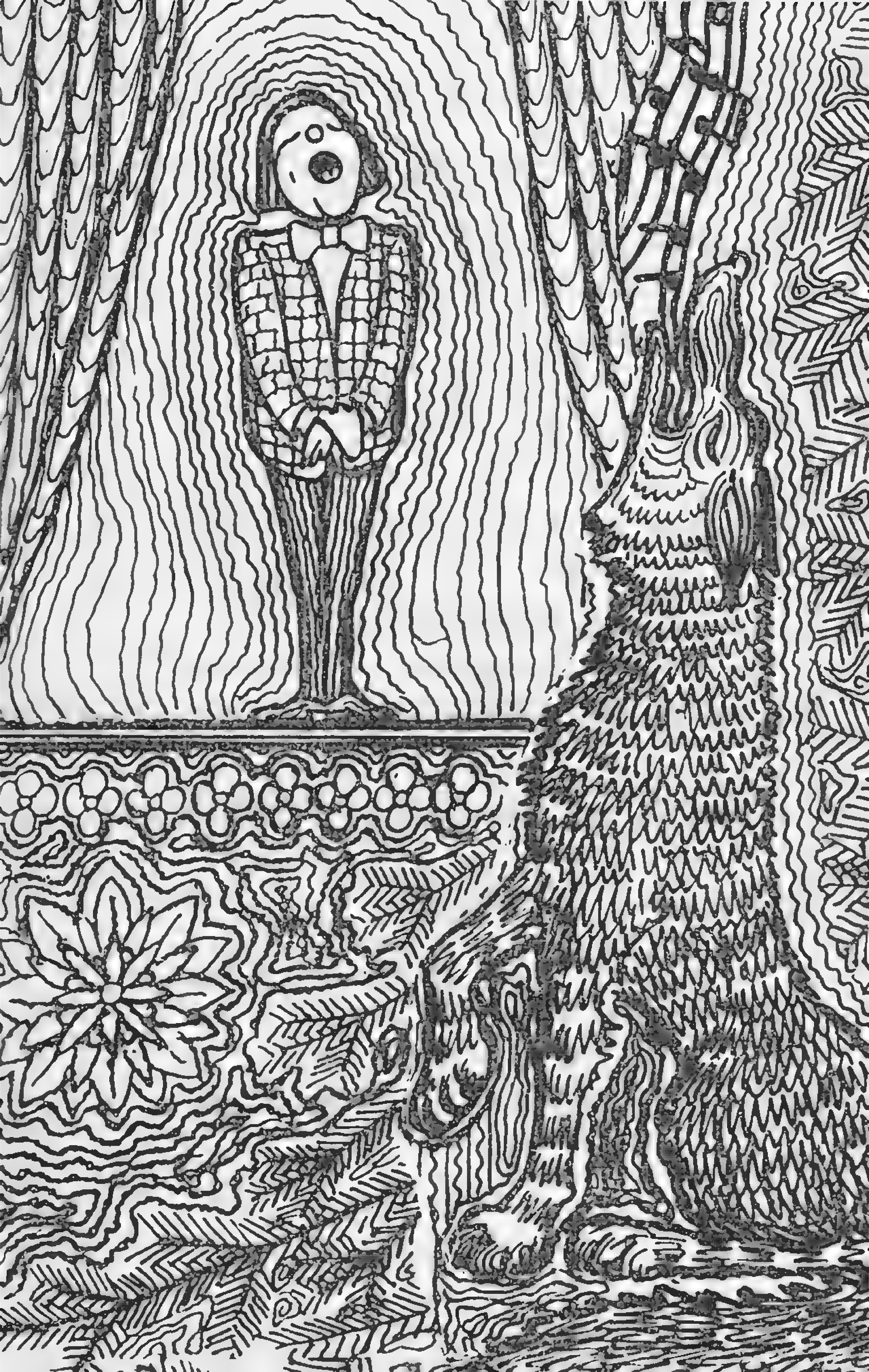
Бярэцца, як назаўтра (налета) трэба.

о

Бярэцца, як рапей (ваўчкі) за адзетак (за адзенне, за вопратку).

о

Валасы як з дроту.

о

Валасы як лён.

о

Валасы як у русалкі.

о

Валасы як шоўк (як з шоўку).

о

Валачэ, як кот селядца.

о

Валачэцца, як сабака за возам.

о

Валіцца, як націна.

о

Валіць, як на вала.

о

Валіць, як на каня.

о

Валіць (гаціць), як у процьму.

о

Валяецца, як ламачына.

○

Валяецца, як свіння.

○

Варочаецца, як мядзведзь.

○

Ведае, як аблупленую казу.

○

Ведае, як ліхога шэлега.

○

Ведае, як свае пяць пальцаў.

○

Век звекаваў, як адзін дзень згуляў [лёгка прайшло жыццё].

○

Век зжыў, як мех сшыў.

○

Весела, як на ігрышчы.

○

Весела, як рыбцы на кручку.

○

Відаць, як ліхая (падраная, падзёртая, кепская) шапка.

○

Відная (ноч), хоць іголкі збірай.

o

Віляе, як сабака.

o

Вісіць (адзенне), як на коліку.

o

Вісіць (адзенне), як на пудзіле (пугале).

o

Вісіць, як сабака на разніцы.

o

Возіцца, як з дудою.

o

Войска як хмара.

o

Войска (ішло) — хмара хмараю.

o

Вольна, як на траўцы.

o

Вольны, як вецер.

o

Вольны, як птушка (як птах).

o

Вольны, як рыба ў нераце.

о

Вольны, як хмарка.

о

Востры, як брытва.

о

Востры, як кінжал.

о

Востры, як цвік.

о

Вочкі як (дзве) вішанькі.

о

Вочкі як зоркі.

о

Вочкі як пралескі.

о

Вочы як слівы.

о

Вочы, як у жабы.

о

Вочы, як у злодзея.

о

Вочы, як у казла.

о

Вочы, як у рыбы.

o

Вочы, як у савы.

o

Вочы, як у свінні [малыя і салам заплылі].

o

Вусцішна, як на могілках (уночы).

o

Вусы, як у рака.

o

Вусы, як у таракана.

o

Вусы як шчотка.

o

Вушы, як у зайца.

o

Выбіраецца, як чайка за мора.

o

Выгадаваў, як кветачку ў садочку.

o

Выгнала, як тычыну.

o

Выгналі (усіх чыста), як сонца пчолак.

o

Выгоністы, як хвоя.

o

Вые, як воўк (на месяц).

o

Вые, як у піліпаўку воўк.

o

Выкачаўся, як свіння ў гразі.

o

Выкручваецца, як вуж (як гад).

o

Выкручваецца, як скурат на агні.

o

Выкручваецца, як уюн.

o

Вылізаны, як з-пад каровы.

o

Вылузаўся, як арэх з шапачкі.

o

Вылупіў вочы, як сава.

o

Вылупіўся, як кот.

о

Вылупіўся, як сава.

о

Вымак, як памак.

о

Вырабіў зямлю, як пальцамі перамацаў.

о

Вырабіў зямлю, як пух.

о

Вырачыў вочы, як баран на новыя вароты.

о

Вырачыў вочы, як жаба.

о

Вырачыў вочы, як сава.

о

Вырваў, як з воўчых зубоў.

о

Высах, як былінка.

о

Высах, як мядзведзева лапа.

о

Высах, як перац.

o

Высах, як струк.

o

Высах, як таран.

o

Высах, як трэска (на трэску, у трэску).

o

Высах, як шкілет.

o

Высах, як шчэпка (на шчэпку, у шчэпку).

o

Выскаліўся, як сабака на высеўкі (на вожаг).

o

Выскаляецца, як сабака ў пастцы.

o

Выскачыў, як з полымя.

o

Выскачыў, як Піліп з канапель.

o

Выскачыў, як чорт з лазы.

о

Высмажыўся, як скварка.

о

Высокі, як жардзіна.

о

Выхапіў, як з агню.

о

Выцягнуўся, як кнот.

о

Выцягнуўся, як лут.

о

Вычысціў, як конь у жолабе (за ноч).

о

Вялікі, як горад.

о

Вялікі, як дуб.

о

Вялікі (страх), як з леташняга снегу.

о

Вялікі, як свет.

о

Вялы, як націна.

о

Вялікі, як праўда.

о

Вяртлявы, як уюн.

о

Вясёлы, як векавуха [пра змрочнага, сумнага].

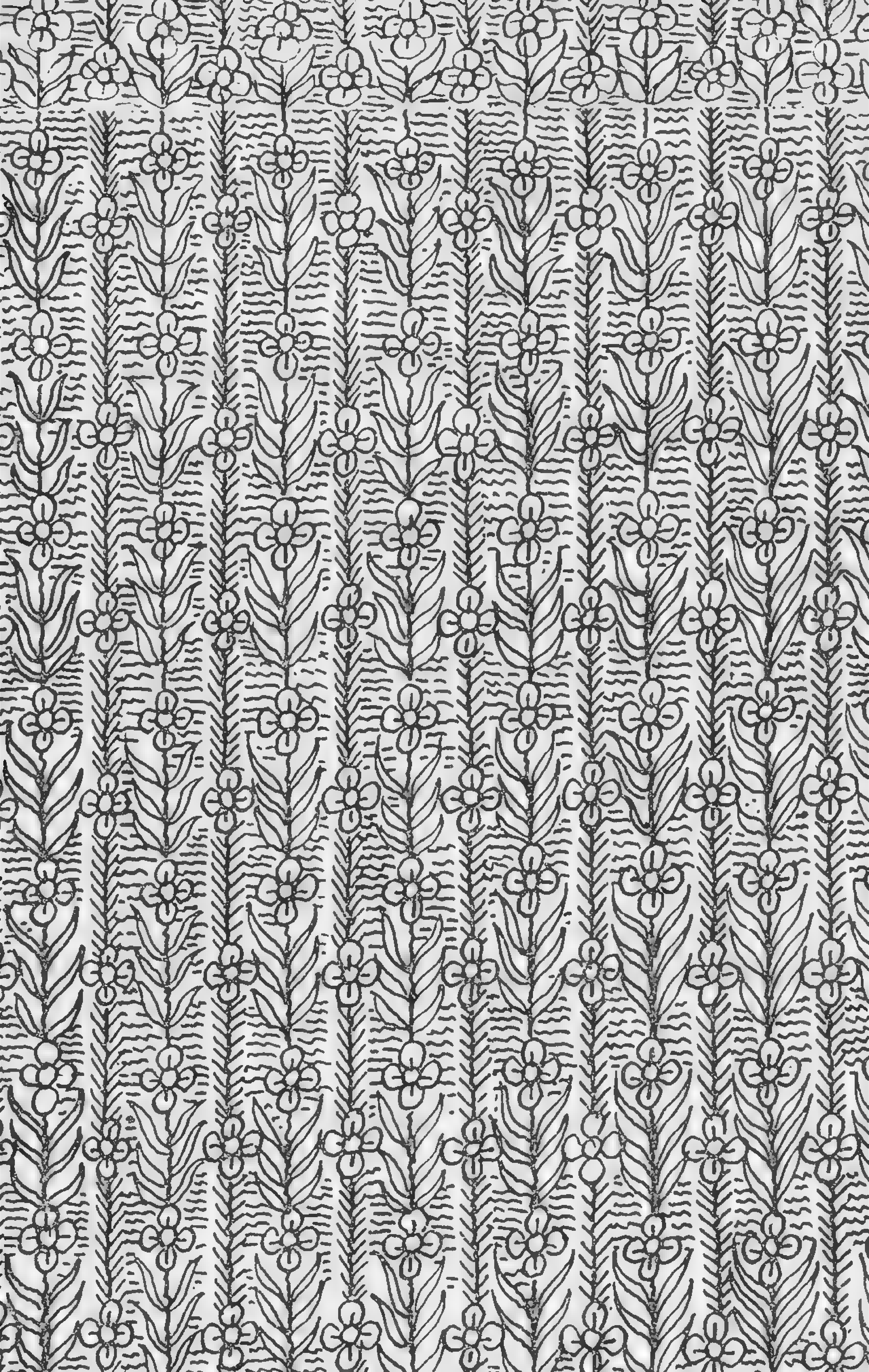
о

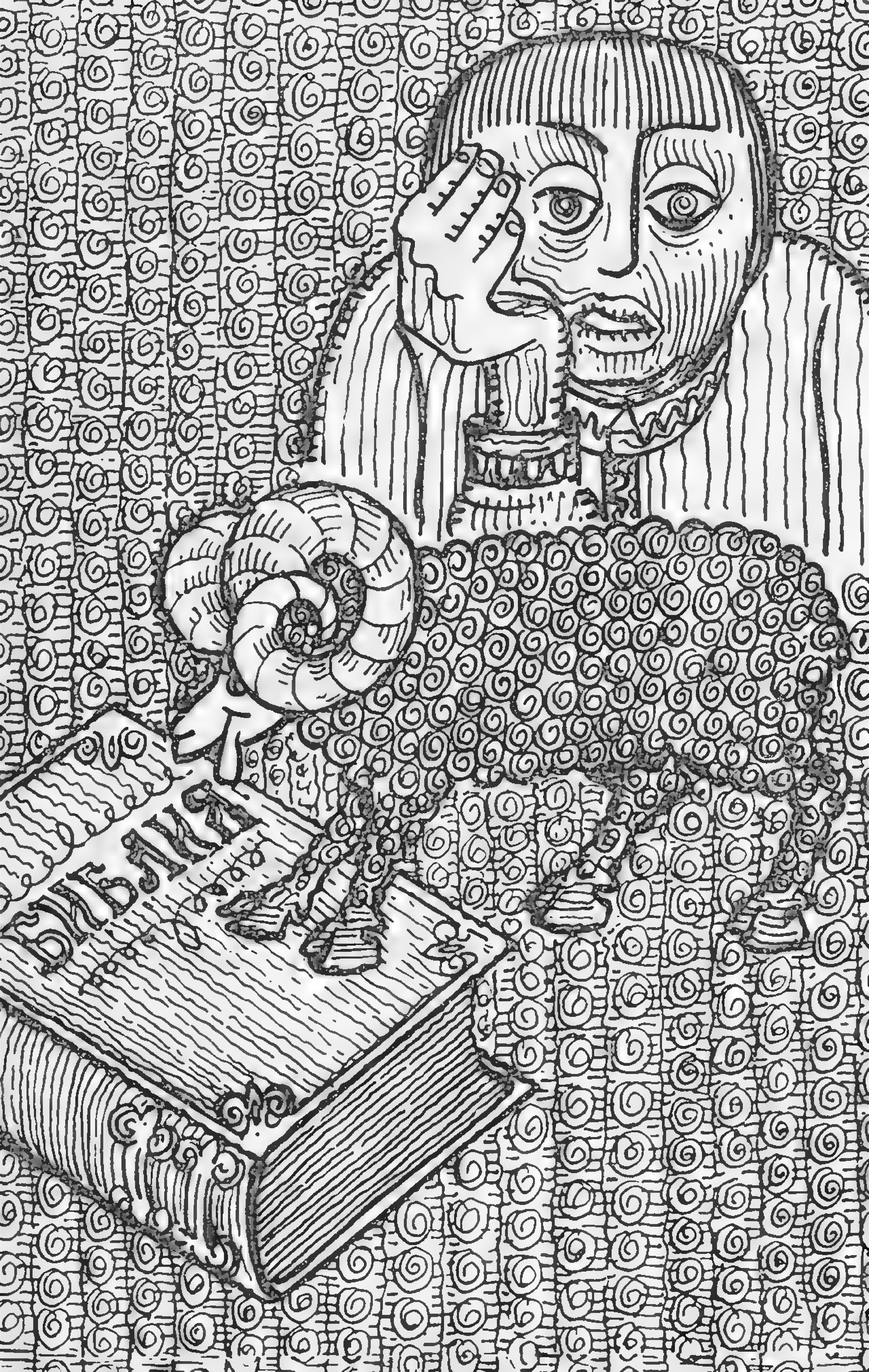
Вясёлы, як жаўранка (жаваранак).

о

Вясёлы, як ластаўка.

о

Гаварыць [з кімсьці непамяркоўным, упартым], як шрот есці.

o

Гаворыць, як з воўнаю ў роце.

o

Гаворыць, як з кніжкі бярэ.

o

Гаворыць (глуха), як з труны (як з-пад зямлі).

o

Гаворыць, як казань кажа.

o

Гаворыць, як крыніца булькоча.

o

Гаворыць, як плот гародзіць.

o

Гаворыць, як салавей з зязюлькаю.

o

Гаворыць, як у гарачцы.

o

Гадзíць, як ліхой скуле.

o

Гады (ідуць), як вада плыве.

o

Газнічка як воўчае вока.

o

Галава (баліць), як на ёй ячмень змалацілі.

o

Галава (пустая), як сявенька.

o

Галасісты, як звон.

o

Галасок як званок.

o

Галодны, як воўк.

o

Галодны, як сабака.

o

Галосіць (плача), як нябожчыка хавае.

o

Галосіць, як па нябожчыку.

о

Галоўка як макаўка.

о

Ганарысты, як хутаранец.

о

Ганяюць, як ката (як сабаку).

о

Гарачы, як прысак (як вар, як агонь).

о

Гартоўны, як цыганскае дзіця.

о

Гаруе [многа, цяжка працуе], як вол.

о

Гаруе, як конь грабежны.

о

Гарыць, як золата.

о

Гарыць (чырванню), як каліна.

о

Гарыць, як сляпы глядзіць.

о

Гаспадарыць, як свіння ў агародзе.

o

Гаспадыня як мурашачка [працавітая, руплівая].

o

Гатовае, як яечка аблупленае.

o

Гідкі, як кажан.

o

Гідкі, як п'яўка.

o

Гладзенькі, як яблычак.

o

Гладка робіць, як піша.

o

Гладка, як на патэльні (на скаварадзе).

o

Гладкая (дарога), хоць яйцо каці.

o

Гладкі, як бычок.

o

Гладкі, як лінь.

o

Гладкі, як парсюк (як вяпрук, як кабан).

o

Гладкі, як мянёк (як мянтуз).

o

Гладкі, як шкло.

o

Глухі, як апенька.

o

Глухі, як пень.

o

Глухі, як цецярук.

o

Глядзіць, як аблізаны.

o

Глядзіць, як баран на новыя вароты.

o

Глядзіць, як баран у біблію.

o

Глядзіць, як бык на новае шула.

o

Глядзіць (беражэ, зберагае), як вока.

о

Глядзіць, як воўк на казу.

о

Глядзіць, як воўк на труса.

о

Глядзіць, як злодзей.

о

Глядзіць, як кот на сала.

о

Глядзіць, як мыш з дражджэй.

о

Глядзіць, як (тая) гусь на бліскавіцу.

о

Глядзіць, як у кніжку.

о

Глядзіць, як чорт на папа.

о

Глядзіць (спадлоб'я, з-пад лоба), як воўк.

о

Глянуў, як грош даў.

o

Глянуў, як іскрамі сыпануў.

o

Гнаў, як (таго) сабаку з хаты.

o

Гнецца, як цавіна (цявіна).

o

Гола, як на падлозе (як на таку).

o

Голы, як бізун.

o

Голы, як калена.

o

Голы, як маці нарадзіла.

o

Голы, як палец.

o

Голы [луг, сенажаць], як ток.

o

Голы, як турэцкі святы.

o

Голы, як у лазні.

o

Гонару, як у багатага свата.

o

Гонару, як у засцянковай шляхцянкі (як у хутаранца).

o

Гоняць, як сабаку.

o

Горача, як на скаварадзе.

o

Горача, як у лазні.

o

Горача, як у кажусе на сонцы.

o

Горача, як у печы.

o

Горка, як на чужыне.

o

Горкі, як дым.

o

Горкі, як палын.

o

Горкі, як перац.

o

Горкі, як рэдзька.

o

Горкі, як чэмер [горкая расліна].

o

Грабецца (грэбаецца), як курыца на сметніку.

o

Грозны, як перад меншым начальнікам.

o

Грошай, як за пшаніцу.

o

Грошай, як мякіны.

o

Грошай, як трэсак (як смецця).

o

Грошы як вада.

o

Грукае, як конь капытамі (па бруку).

o

Грукату, як у млыне.

o

Грукоча, як колы на бруку.

o

Грыбкі як капыткі.

o

Грызе (есць), як іржа жалеза.

o

Грызуцца, як сабакі.

o

Грымнуў, як пярун.

o

Грымнуў, як хвоя аб зямлю.

o

Грэбаецца, як сляпы ў торбе.

o

Грэе, як месяц.

o

Губкі як малінкі.

o

Губы як маліны.

o

Губы як трубы.

o

Гудуць, як авадні.

o

Гудуць, як камары.

о

Гудуць, як пчолкі (у вуллі).

о

Гульнуў, як голы ў крапіве.

о

Гуляе, як вецер.

о

Гуляе, як дзіця малое.

о

Гуляе, як кошка з мышкаю.

о

Гуляе, як свіння на вяроўцы.

о

Гуляе, як цяля на прывязі.

о

Гуляюць, як ластаўкі над поплавам.

о

Гуртам [добра, лёгка працаваць], як жартам.

о

Густы, як дым.

○

Густы, як ельнік.

○

Густы, як каша.

○

Густы, як кісель.

○

Густы, як шчотка.

○

Гучна (крычаць), як на кірмашы.

○

Гыркаюцца, як на разніцы.

○

Дабіцца, як з каменя вады.

о

Дабраліся, як дзве кроплі вады [пра аднолькавых].

о

Далікатны, як ангельскі цюцька.

о

Далікатны, як куранятка.

о

Дапамог (памог), як хваробе кашаль.

о

Дапаможа, як папова малітва [ані не дапаможа!].

о

Дарагая, як крыніца.

о

Дарагі, як матка родная.

о

Дарагі, як свая душа.

о

Дарагі, як сонейка яснае.

о

Дарога як страла.

о

Дарога як струна.

о

Даўганогі, як бусел.

о

Даўгашыі, як бусел.

о

Даў, як вераб'ю (як зайцу) на закуску.

о

Даў, як з рукава.

о

Даў, як на раз укусіць.

о

Даў, як украўшы.

о

Два белыя, а трэці — як снег.

о

Дачка як каралеўна.

○

Дачушка як ластавачка.

○

Двор як пані сесці.

○

Дзед як смаловы корч.

○

Дзень як часіна, век як гадзіна.

○

Дзеўка як агонь.

○

Дзеўка як вішня.

○

Дзеўка як кветка (як краска).

○

Дзеўка як півоня.

○

Дзівіцца, як воўк на казу.

○

Дзікі, як фашыст.

○

Дзьмецца, як індык.

○

Дзыгае, як бусел.

o

Дзыбаты, як журавель.

o

Дзялілі, як Тодар з Тадораю (лапаць з абораю).

o

Дзяўчына як лань.

o

Дзяўчына як таполя.

o

Дзяўчыначка (дзяўчынанька) як цавінка (цявінка).

o

Дзяцей, як бобу (у рэшаце).

o

Дзяцей [малых у сям'і], як гарбузікаў.

o

Дзяцей, як снапоў у пасадзе (у азяродзе).

o

Джгануў, як шэршань у скроню.

o

Добра, як з вадою.

○

Добра, як катку.

○

Добра, як на дажынках.

○

Добра, як у гасцях на Случчыне.

○

Добра, як у мамы гасцяваць (у госцейках).

○

Добра, як у раі.

○

Добры, хоць да раны прыкладай.

○

Добры, як бабулька.

○

Дождж, як з вядра (як з цэбра).

○

Дома край (лепшы) як рай.

○

Доўгі, як алекшыцкая грэбля [недалёка ад мястэчка Свіслач].

○

Доўгі, як вуліца.

o

Доўгі, як жэрдка.

o

Доўгі, як пятроўскі дзень.

o

Дробныя, як мак.

o

Дроў, як у лесе.

o

Дружна, як жабы на дождж (закракталі).

o

Дружны, як рэха.

o

Дрыжыць, як авечы хвост.

o

Дрыжыць, як асіна (як лісце асінавае).

o

Дрыжыць, як дрыгва.

o

Дрыжыць, як у трасцы (як у ліхаманцы).

o

Дрэмлюць, як каровы на стойле.

o

Дудукае, як ліхая свякроўка.

o

Дужы, як асілак.

o

Дужы, як зубр.

o

Дужы, як мядзведзь.

o

Дужы, як тур.

o

Дурная, як сініца.

o

Дурная, як цяля.

o

Дурны, як авечка.

o

Дурны, як бот.

o

Дурны, як варона (як варона загуменная).

о

Дурны, як даўбешка (як доўбня).

о

Дурны, як пень.

о

Дурны, як цецярук.

о

Дурэюць, як кацяняты.

о

Дурэюць, як малыя.

о

Ежа як у птушкі.

о

Едуць, як на суд [адвярнуўшыся адзін ад аднаго].

о

Едуць, як пасварыўшыся.

о

Енчыць, як ка́ня на дождж.

о

Есці, як верабейку.

о

Есці, як сініцы (сінічцы) [вельмі мала].

о

Есці, як кату (катку).

о

Есці хочацца, як воўку.

о

Есць, як валоў шэсць.

о

Есць, як кот.

o

Есць, як на голад.

o

Есць, як не сваёю губою (як не сваім ротам).

o

Есць, як не ў сябе.

o

Есць, як перад смерцю.

o

Есць, як у церніцу трэ.

o

Есць, як чужым ротам (як не сваім ротам).

Жарабіца як лялька.

o

Жаўцейшы за жаўток.

o

Жвавы, як верабейка.

o

Жмурыцца, як кот на сонцы.

o

Жонка як мурашачка.

o

Жоўта, як ад рамонкаў.

o

Жоўты, як воск.

o

Жоўты, як жаўток.

o

Жоўты, як рамонак.

o

Журба як іржа.

o

Жыве, як гарох пры дарозе (хто ідзе, той і скубе).

о

Жыве, як зязюлька.

о

Жыве, як сарока.

о

Жыве, як сыр у смятане.

о

Жыве, як (тая) старадрэвіна.

о

Жыве, як труцень.

о

Жыве, як у бога за пазухай.

о

Жывецца, як валу ў ярме.

о

Жывём, як песню пяём (адну канчаем, другую пачынаем).

о

Жывот як бочка.

o

Жывот як гарбуз.

o

Жывот як торба.

o

Жывуць, як агонь з вадою.

o

Жывуць, як аднае маткі дзеткі.

o

Жывуць (добра, хораша), як вянкі плятуць.

o

Жывуць, як галубкі ў пары.

o

Жывуць, як кот з сабакам.

o

Жывуць, як птушкі.

o

Жывуць, як сабакі.

о

Жывучы, як кот.

о

Жывучы, як пырнік.

о

Жыта як сцяна.

о

Жыццё як мёду піццё.

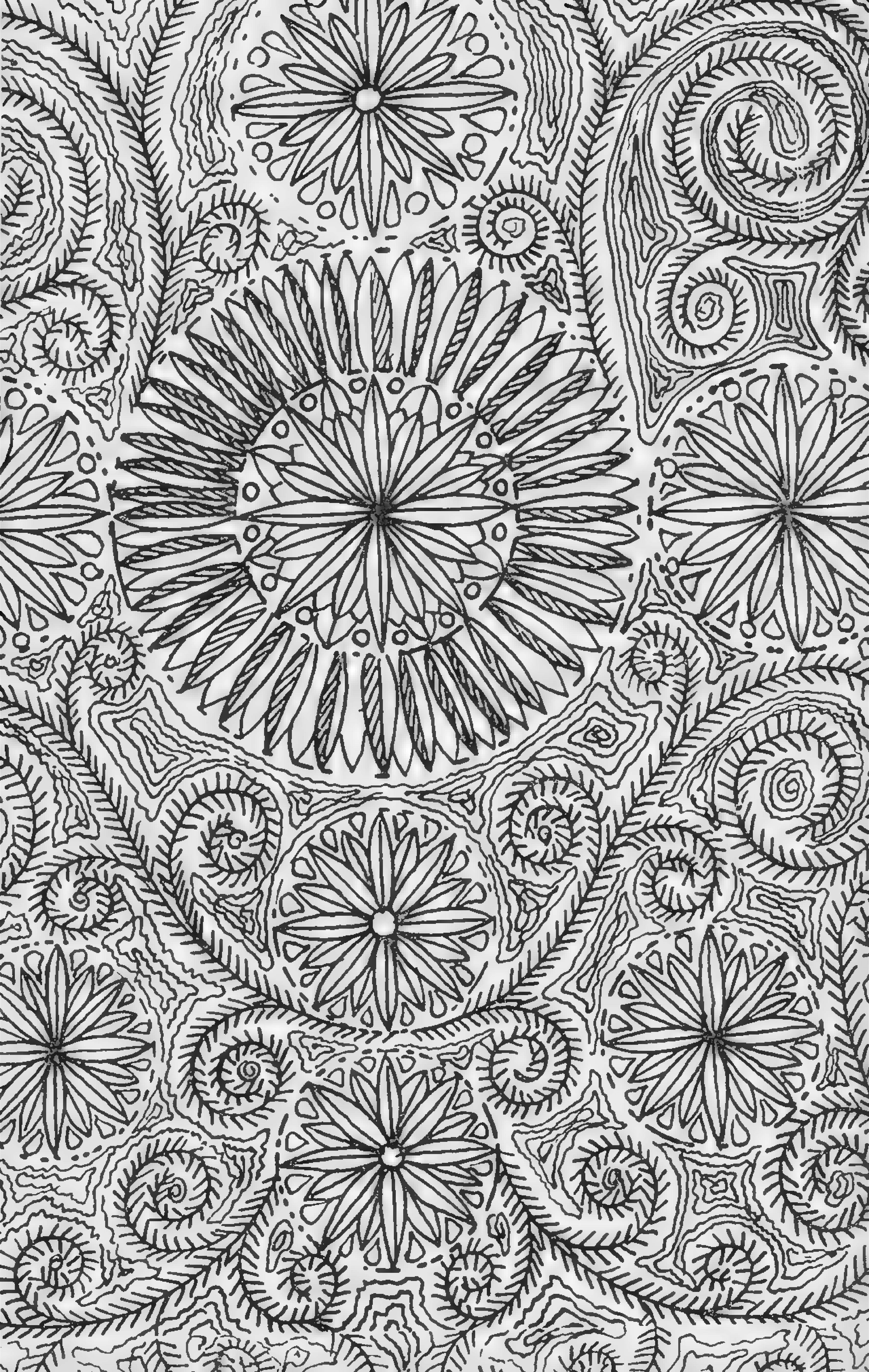
о

Жыта (салома) як дрот.

о

Жыта як рабіна.

о

З вераб'ёву душу.

○

З добрым рабіць, як дзяды дзедаваць.

○

З дурнем спрачацца, як чаротам частавацца.

○

З торбаю, як старац.

○

З языком, як з мячом.

○

Забег, як вады каўнуць (глынуць, смакнуць).

○

Завыў, як воўк.

○

Завыў, як салавей за гарою [воўк].

○

Загончык як шнурок.

о

Задумаўся, як сабака ў чоўне.

о

Задзірлівы, як певень.

о

Задушыць, як гада.

о

Задушыць, як муху.

о

Зажадалася, як кабыле воцату.

о

Зайздросны, як пападдзя.

о

Зайздросны, як паповы вочы.

о

Залапатаў, як цецярук.

о

Замаркоціўся, як дзіцятка без маткі.

о

Замінае, як корч на дарозе.

о

Замурзаўся, як камінар.

о

Заняло, як жабе ўзімку (зімою).

о

Запомніў, як карчмар даўгі.

о

Зарабіў, як Заблоцкі (Заброцкі) на мыле.

о

Зарабіў, як курыцы на соль.

о

Зарабіў, як на соль селядца пасаліць.

о

Зарвала, як жабе на зіму.

о

Зарос, як поп.

о

Зарос, як старавер.

о

Засакатала, як курыца.

о

Засеў, як костка ў глотцы.

о

Заснуў, як забіты.

о

Заспявалі [запішчалі], як свінні на дождж.

о

Засталася, як у полі вецер.

о

Застыў, як певень пасля кукарэку.

о

Затакаваўся, як цецярук.

о

Зацвілі, як мак.

о

Збедніўся, як чорт пад крыжам.

о

Збіліся, як авечкі (у кучу).

о

Збіліся, як селядцы ў бочцы.

о

Збіраецца, як вяселле ладзіць.

○

Збіраецца, як свёкар пялёнкі мыць.

○

Зблыталіся, як ніткі.

○

Збожжа як сцяна.

○

Збожжа як тын.

○

Збрыдаў, як гнілая рыба.

○

Збялеў, як палатно.

○

Збялеў, як смерць.

○

Збялеў, як хустка.

○

Зваліўся, як сноп.

○

Звіваецца, як вуж (як гадзюка).

○

Звініць, як званок.

o

Звініць, як камар.

o

Звініць, як піла.

o

Звініць, як струна.

o

Звыкся з бядою, як рыба з вадою.

o

Звяглівы, як сабака.

o

Згарэў, як свечка.

o

Згас, як свечка.

o

Згіне, як на чужыне.

o

Згіне, як рудая мыш.

o

Згінуў, як вецер знёс.

o

Згінуў, як праз зямлю праваліўся.

o

Згінуў, як сабака.

o

Згінуў, як туман.

o

Згодныя, як два каты ў адным мяшку.

o

Згорбіўся, як мядзведзь на скоках (скачучы).

o

Згорбіўся, як старэнькі.

o

Зграбная, як лялька.

o

Зграбны, як вол да карэты.

o

Зграбны, як (худая) свіння ў дождж.

o

Здаравенны (здаровы), як дуб.

o

Здаровы, як вол.

о

Здаровы, як дрот.

о

Здаровы, як дуб скарбовы.

о

Здаровы, як зубёр (зубр).

о

Здаровы, як леў.

о

Здаровы, як мур.

о

Здаровы, як рыба.

о

Здаровы, як цвік.

о

Здатны, як вол да карэты.

о

Здоўжылася, як восень.

о

Здрадны (здрадлівы), як Юда.

о

Здружаныя, як цыганы.

о

Зелянейшы за траву (за лісце).

о

З'еў, як за сябе закінуў.

о

Зіма [цягнецца доўга] як гад.

о

Зірнуў, як воўк.

о

Зіхнула, як знічка.

о

Зіхнула, як маланка (як бліскавіца).

о

Злавіў, як вецер у полі.

о

Злавіў, як маланку (бліскавіцу) за хвост.

о

Злавіў, як маланку (бліскавіцу) у шапку.

о

Злаяў, як сабаку.

o

Злосны, як звер.

o

Злосны, як сабака.

o

Злосны, як сонца ў завіруху.

o

Злосны, як спасаўская муха.

o

Зляцелі гадочкі, як адна вясна.

o

Зляцеліся, як сарокі.

o

Змакрэў, як мыш у кадушцы (у дзежцы).

o

Змарнаваўся, як рудая мыш.

o

Змарнеў, як на чужыне.

о

Змарнеў, як націна.

о

Змёрз, як прусак.

о

Зморшчыўся, як смарчок.

о

Змоўк, як мыла з'еўшы.

о

Змоўк, як язык праглынуў.

о

Змя́тае, як у сабакі ў зубах пабыло.

о

Знаецца, як свіння на пастах.

о

Знаецца, як свіння на перцы.

о

Знайшоў, як сякеру за (пад) лаваю.

о

Знаюцца, як лысыя коні.

о

Знелюбела, як стрыга [гвалтоўна астрыжаная дзяўчына за амаральныя паводзіны].

о

Зрабіць, як плюнуць.

о

Зруб як звон.

о

Зруб як шклянка.

о

Зруб як яйка.

о

Зубкі як точаныя.

о

Зубы як пэрлы.

○

Зубы (вострыя), як у шчупака.

○

Зубы (рэдкія), як у шчупака.

○

Зубы як часнок.

○

Зубы (рэдкія) як частакол.

○

З'язджаюцца, як на кірмаш.

○

Зялёны, як рута.

○

Зялёны, як трава.

○

Зялёны, як трава-мурава.

○

Зямлі, як бабе (пані) сесці.

o

Зямлі, як на прыпечку.

o

Зямля (высахла) як попел.

o

Зямля (нагрэлася) як прысак.

o

Зямля як кладоўка.

o

Зямля (убітая) як ток.

o

Зямля (чорная) як сажа.

o

Ідзе, як вада.

о

Ідзе, як гадзіннік.

о

Ідзе, як з зайцамі на галаве.

о

Ідзе, як за сабою воз цягне.

о

Ідзе, як карове набэдрыкі (нарытнікі).

о

Ідзе, як качка плыве.

о

Ідзе, як конь ступае.

о

Ідзе, як не сваімі нагамі.

о

Ідзе, як пава.

о

Ідзе, як па дрыгве.

о

Ідзе, як па масле.

o

Ідзе, як у новых ботах.

o

Ідуць, як гусі за гусаком.

o

Ідуць, як злыганыя.

o

Ідуць, як з могілак (з пахавання).

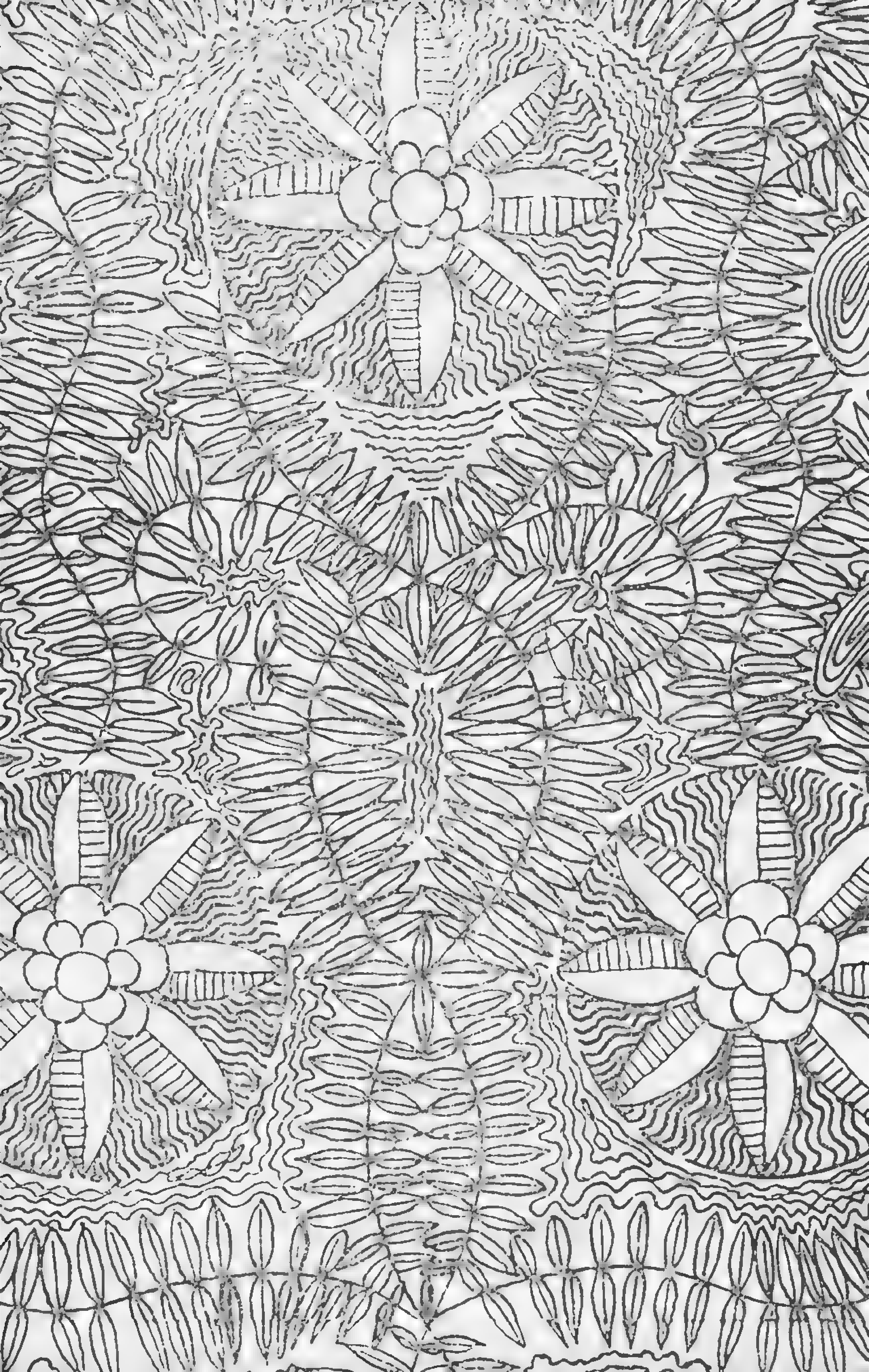
o

Ідуць, як на шпацыр.

o

Ідуць, як судзіцца.

o

Кажа, як вяжа.

o

Каласкі як камаровыя наскі.

o

Калоціцца, як асіна.

o

Кальнуў, як шылам.

o

Калючы, як ёрш (аджгір).

o

Кануў, як камень у ваду.

o

Кароўка як каза.

o

Карысці як з порхаўкі.

o

Каса (тупая) як падносак.

o

Карэлы, як ануча.

o

Касаплётка як ружа жывая.

o

Кахаюцца, як галубкі.

o

Кепскі кватаранец, як барана ў хаце.

o

Ківаецца, як рабін.

o

Кідае, як у бяздонную студню.

o

Кінуў, як камень у ваду.

o

Кіпіць, як вада ў гаршку.

o

Кіпіць, як у катле.

o

Кіпіць, як у пекле.

o

Кіпці (кіпцюры) як сахары (вілы).

o

Кіслы, як лесавы яблык (лесавічок).

o

Кіслы, як кісля.

o

Кіслы, як журавіна.

o

Кіслы, як яблык з дзічкі.

o

Кланяюцца, як крыніцы пры дарозе.

o

Кленчыць, як жабрак за акном.

o

Клыкі, як у кныра.

o

Клюнуў, як верабей.

o

Кляпе, як марозам на вяргіню вее.

o

Конь як карцінка.

o

Конь як лялька.

o

Коскі як мышыныя хвасточкі.

o

Коціцца, як клубок.

o

Крадзецца, як злодзей.

o

Крам (крамніна) як рэшата.

o

Круглы, як бочка.

o

Крохкі, як парахня.

o

Круглы, як бервяно.

o

Круглы, як калода.

o

Круглы, як качан (капусты).

o

Круглы, як качулка.

o

Круглы, як кола.

○

Круглы, як яйка.

○

Круціцца, як вавёрка.

○

Круціцца, як верацяно.

○

Круціцца, як вецер на прыгумен-
ні.

○

Круціцца, як віхор.

○

Круціцца, як вуж.

○

Круціцца, як вяроўка.

○

Круціцца, як голы ў крапіве.

○

Круціцца, як на шрубах.

○

Круціцца, як сабака ля ганку.

○

Круціцца, як у віры.

o

Круціцца, як уюн на гарачай патэльні (на скавварадзе).

o

Круціцца, як (яго) падпякаюць.

o

Круціцца, як віхор.

o

Крывіцца, як серада на пятніцу.

o

Крыж (у каня) як лава.

o

Крычыць, як апантаны.

o

Крычыць, як на каршуна.

o

Крычыць, як рэзаны.

o

Крэкча, як жаба.

o

Крэкча, як стары дзядулька (дзед).

o

Крэпкі, як камень.

o

Кудлаты, як баран.

o

Кудлаты, як поп.

o

Кукуе, як зязюля.

o

Кулакі як гіры.

o

Кульнуўся, як сноп.

o

Купчыцца, як курыца на кублe (на гняздзе).

o

Курна, як у восецi (асецi, еўнi, у хаце курнай).

o

Куслiвы, як сабака.

o

Куслiвы, як сляпень (як камар, як авадзень).

o

Куслiвы, як спасаўская муха.

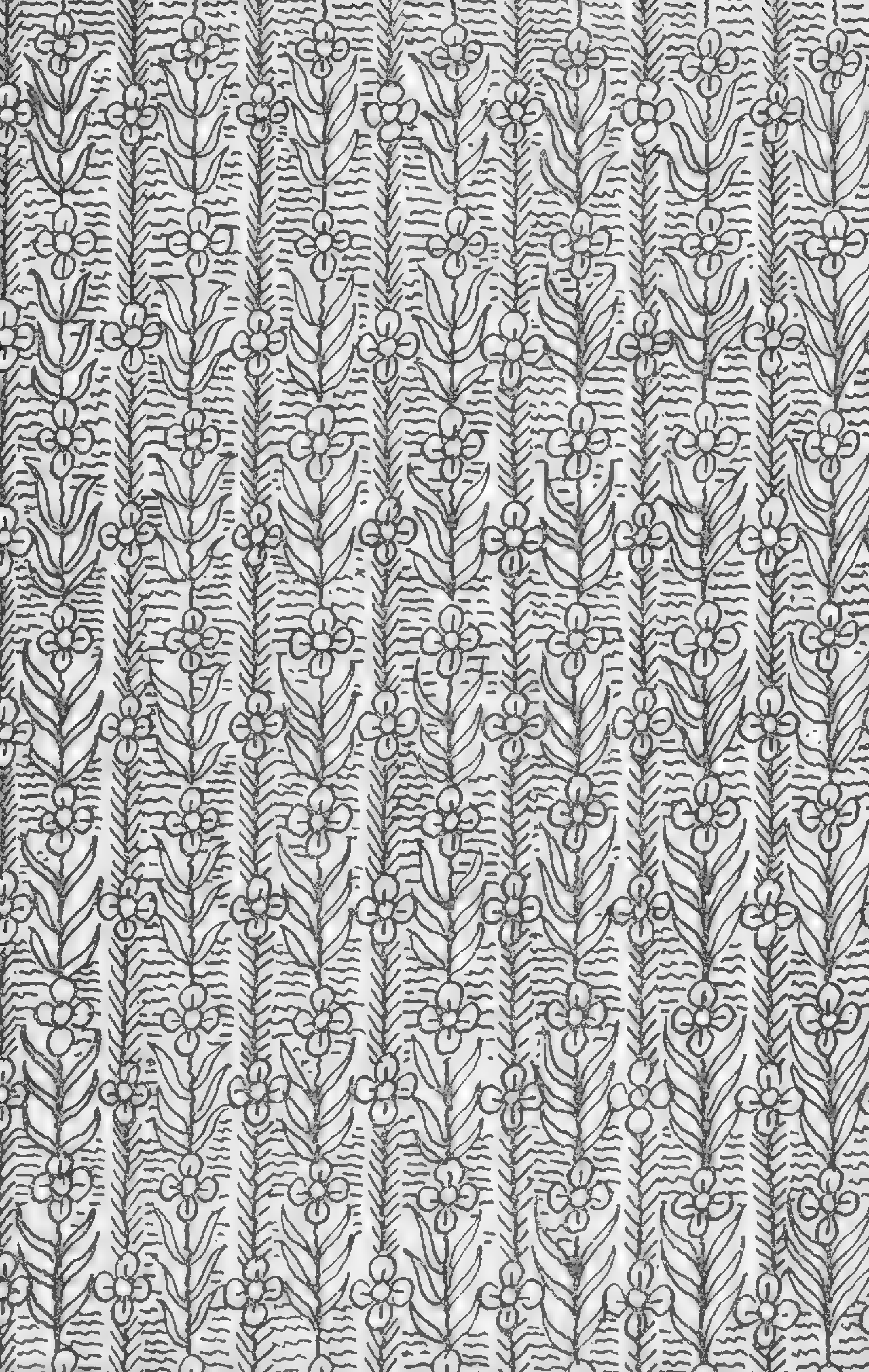
o

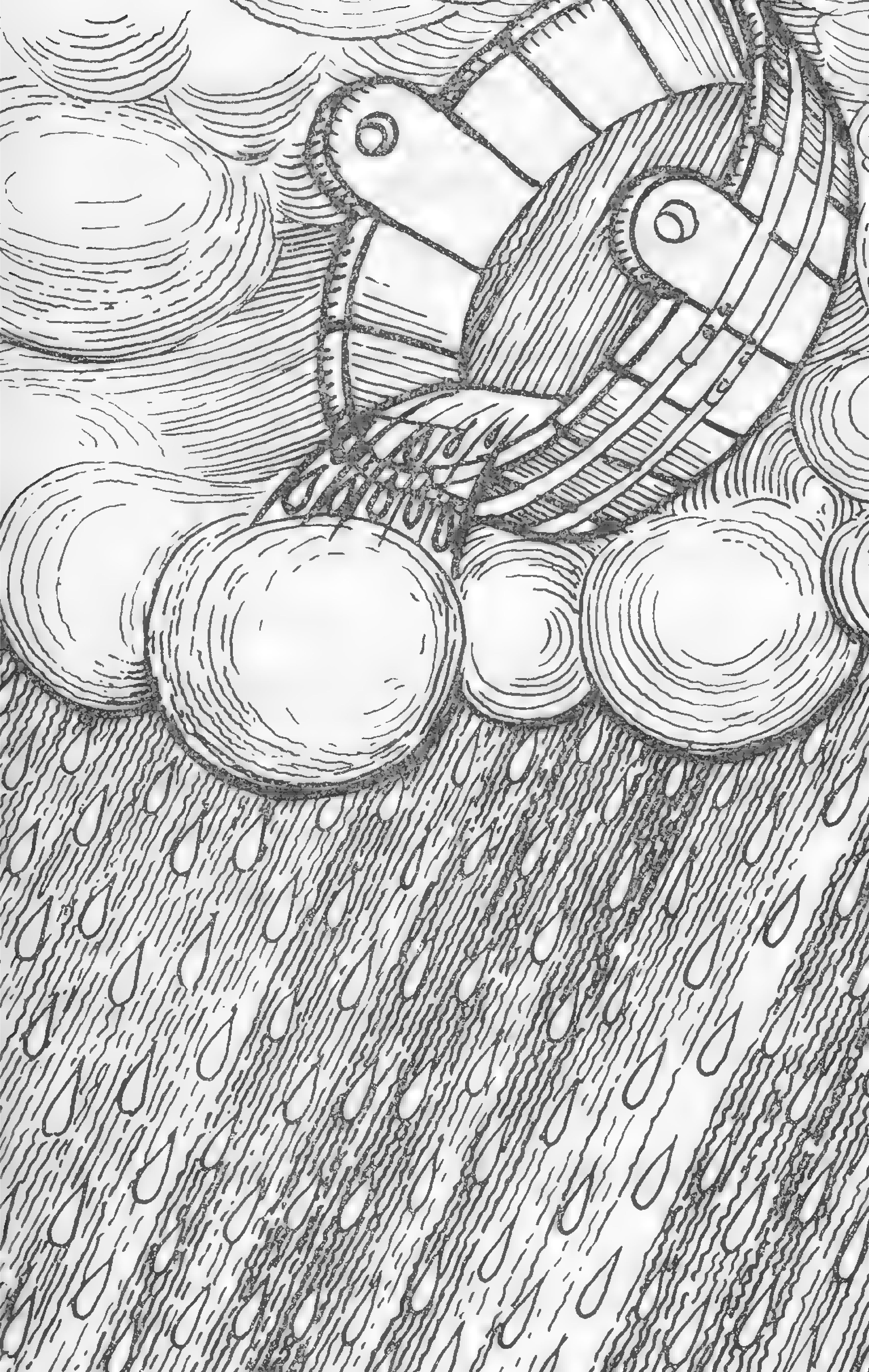
Куцы, як у зайца хвост.

o

Кучаравы, як баран.

o

Ласкава, як матчынымі рукамі.

o

Ласкавае слоўка, як сонейка, грэе.

o

Ласы, як кот на каўбасы.

o

Лашчыцца, як сабака.

o

Лезе, як аса ў вочы.

o

Лезе, як вош на лоб (на струп).

o

Лезе, як дым (у вочы).

o

Лезе, як жаба на куст (на купіну).

o

Лезе, як мухі да мёду (на мёд).

o

Лезе, як муха на рану.

о

Лезе, як муха ў вочы.

о

Лезе, як слата.

о

Лезе (у вочы), як муха ў спасаўку.

о

Лье, як з вядра (як з цэбра).

о

Льецца, як бяроза.

о

Лёгка (рабіць, працаваць), як гуртам.

о

Лёгка (жыць), як у гурце.

о

Лёгка бяжыць(скача), як сарна.

о

Лёгка, як з радзінаю (раднёю).

о

Лёгка, як пяро (пярынку) спаліць.

о

Лёгкі, як матыль (матылёк).

о

Лёгкі, як папера.

о

Лёгкі, як птушка.

о

Лёгкі, як пух (пушынка).

о

Лёгкі, як пярынка.

о

Лёд як шкло.

о

Лізнуў, як жалеза на марозе.

о

Ліпіць, як арэх на сухой галіне.

о

Ліхі, як сабака шалёны.

о

Ліхі, як скула.

о

Ліхі (злы), як аса.

о

Лішні, як гнілы корань (зуб) у роце.

о

Лоўкі, як артыст.

o

Лоўкі, як біч.

o

Лубін як лаза [вялікі, густы].

o

Лубін як лес [вялікі].

o

Лыпае (вачыма), як баран.

o

Лысы, як барсук.

o

Лысы, як бубен.

o

Лысы, як калена.

o

Лысы, як ксёндз.

o

Любіць, як матка дзіцятка.

o

Любіць, як мядзведзік мёд.

o

Любіць, як сабака ката.

o

Любіць, як сабака палку.

o

Любіць, як сабака цыбулю.

o

Любяцца, як галубы (галубкі).

o

Любяцца, як кот з сабакам.

o

Людзей, як на фэсце (як на кірмашы).

o

Ляжыць, як без душы.

o

Ляжыць, як калода.

o

Ляжыць, як камень.

o

Ляжыць, як нежывы.

o

Ляжыць, як палена.

o

Ляжыць, як пан.

o

Ляжыць, як пласт.

o

Ляпнуў, як лапцем па цымбалах.

o

Ляціць, як апантаны.

o

Ляціць, як вецер (куля, страла).

o

Ляціць, як чорт з пекла.

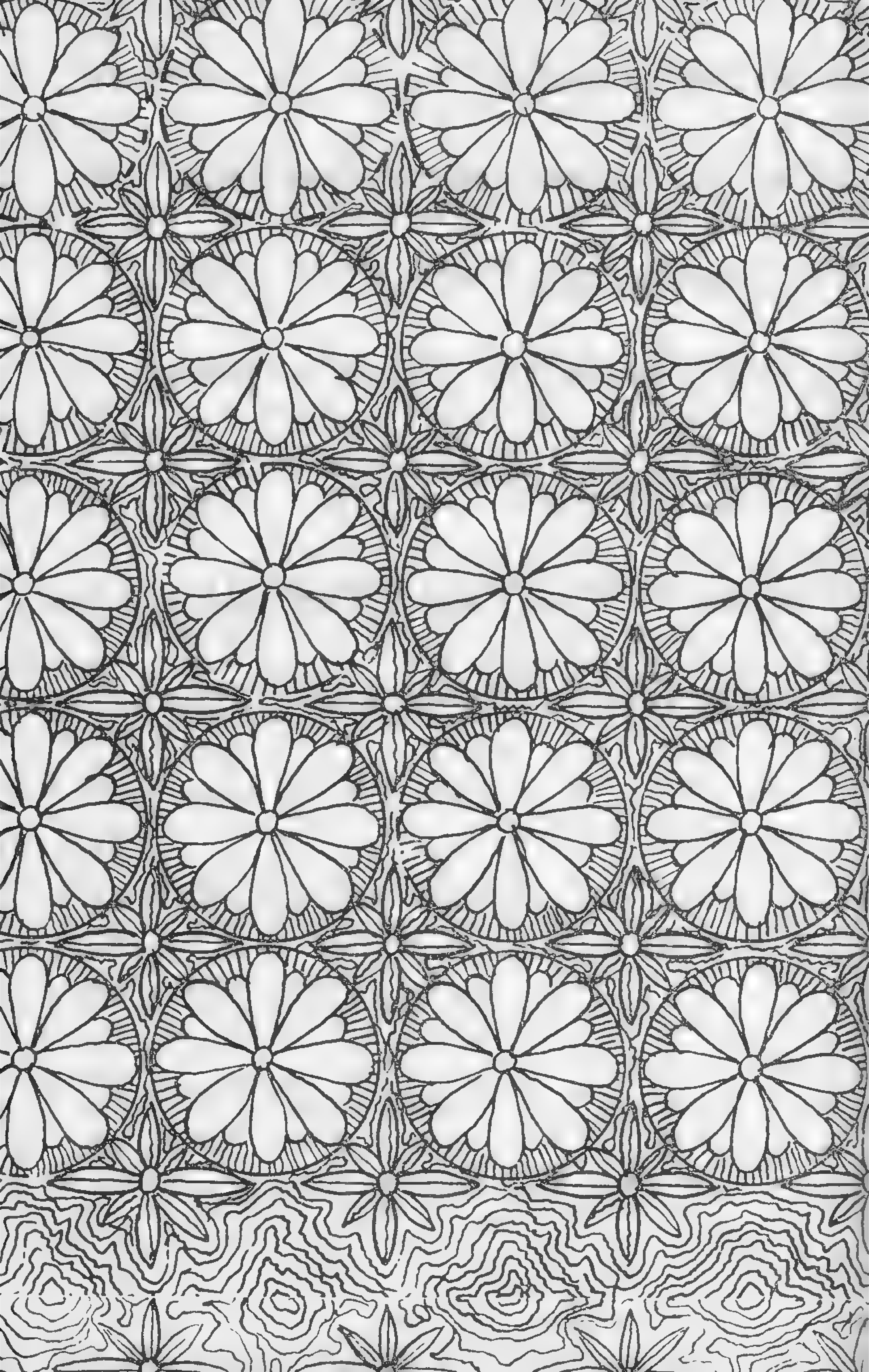
o

Ляціць, як шалёны (ашалелы).

o

Ляцяць (гадочкі), як птушачкі.

o

Маладзіца як брусніца.

o

Маладзіца як лань.

o

Маладзіца як ласіца [дужая, стройная].

o

Маладзіца як царыца.

o

Малюсенькі, як камаровы насок.

o

Малюсенькі, як пазногаць.

o

Мармыча, як нямко.

o

Мармыча, як рабін малітву.

o

Мароз, аж зоры трымцяць.

o

Мароз, як агнём (іскрамі) пячэ (паліць, смаліць).

o

Матляецца, як авечы хвост.

o

Маўчыць, як вады ў рот набраўшы.

o

Маўчыць, як воцату выпіўшы.

o

Маўчыць, як камень пры дарозе.

o

Маўчыць, як мыла з'еўшы.

o

Маўчыць, як рыба.

o

Маўчыць, як слуп.

o

Маўчыць, як сом.

o

Маўчыць, як сцяна.

o

Маўчыць, як язык праглынуў.

o

Меле языком, як цялё хвастом.

o

Мёрлі, як мухі.

o

Мілы, як сон.

o

Многа, як гразі.

o

Многа, як дроў.

o

Многа, як каменя.

o

Многа, як зорак на небе.

o

Многа, як ігліцы (шыльніку).

o

Многа, як маку.

o

Мой век як макаў цвет.

o

Моўчкі, як сом.

o

Моцна, як кот убрыкнуў.

o

Моцны, як камень.

o

Моцны, як мур.

o

Моцны як мур, а мур як дрожджы (як гліна).

o

Моцы, як у бурбалцы на вадзе.

o

Мудруе, як рабін.

o

Мурзаты, як камінар.

o

Мучыцца, як з зубамі.

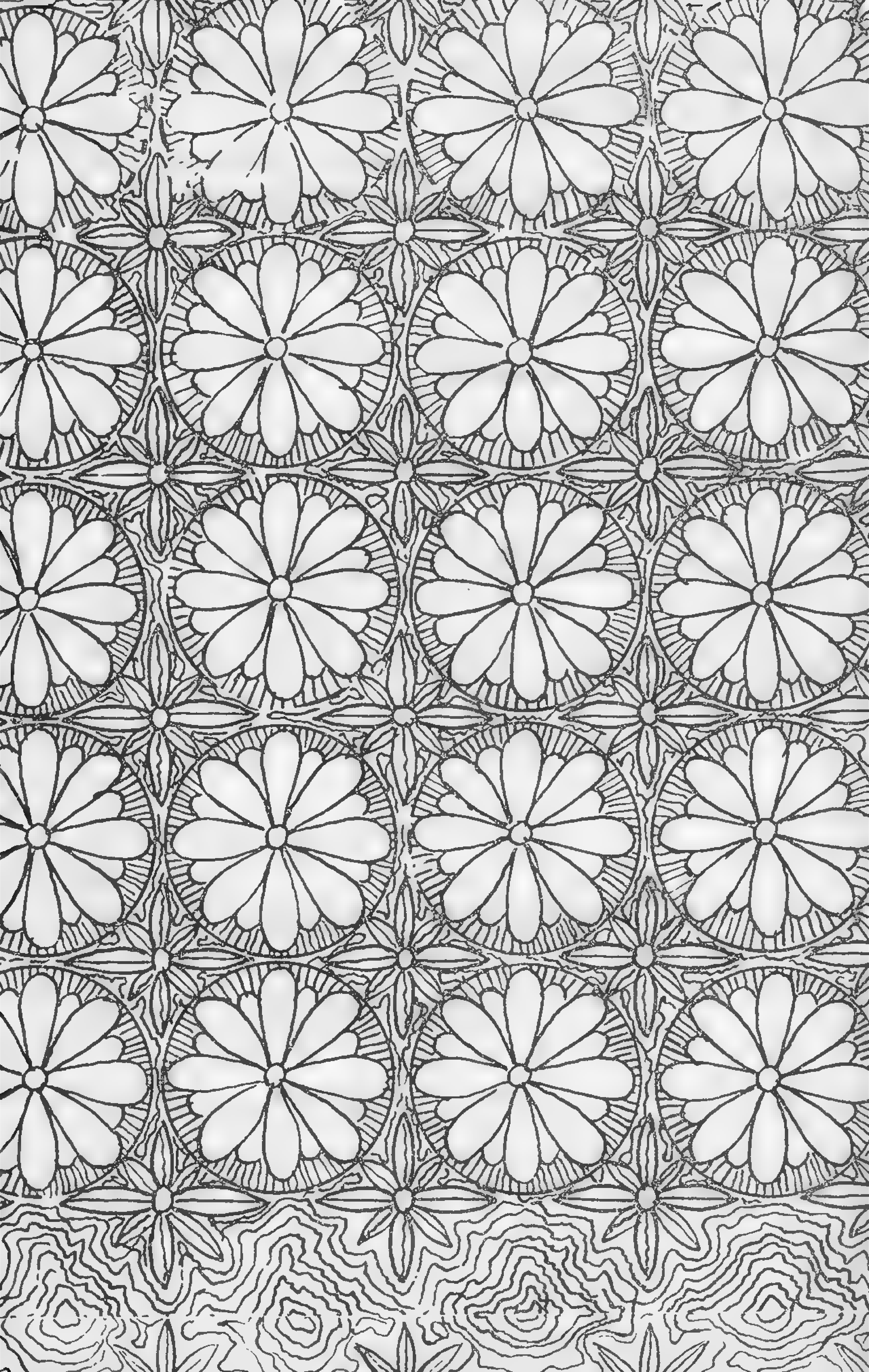
o

Мучыцца, як ліс у саладусе.

o

Мяккі, як вата (пух).

o

На Беларусі пчолы як гусі.

o

На кірмашы, як у віры.

o

На стале, як на дзяды.

o

Набраў, як бурбалак на вадзе.

o

Набраў, як туману ў рэзгіны.

o

Набраўся, як гразі.

o

Набраўся, як жаба мулу.

o

Набраўся, як свіння брагі.

o

Набыўся, як сакавіцкі снег.

o

Навазіў, як дроў.

o

Навалілася, як саранча.

o

Наваліўся, як чорная хмара.

o

Нагарнуў, як дыму ў мех.

o

Нагуляўся, як цяля на прывязі.

o

Надакучыў, як горкая рэдзька.

o

Надзеў, як сядло на свінню.

o

Надзьмуўся, як жаба на карчы (на купіне).

o

Надзьмуўся, як кавальскі мех.

o

Надзьмуўся, як мыш на крупы.

o

Надзьмуўся, як сава.

o

Надзьмуўся, як сыч.

o

Наедку, як з рака.

о

Наеўся, як на дзяды.

о

Назбіраў, як на вярбе груш назрываў.

о

Назойлівы, як муха (аса, авадзень).

о

Назляталіся, як груганы.

о

Накінуўся, як галодны на хлеб.

о

Накінуўся, як сабака на костку.

о

Накінуўся, як сабака на мокрую анучу.

о

Накормлены, як сабака на разніцы.

о

Налажыў, як дроў.

о

Налізаўся, як вуж.

о

Налізаўся, як папоў мурза.

о

Наляцела, як крукоў (груганоў).

о

Наляцела, як саранчы.

о

Нанасіў, як жару ў шапцы.

о

Напалі, як пчолы на неўмывацьку.

о

Напіўся, як зямля.

о

Напусціўся, як ліхая шапка.

о

Нарабілася, як у байцы (у казцы).

о

Нарабіў, як кот наплакаў.

о

Наравіць, як ліхой скуле.

о

Нарасло, як быльнягу.

o

Натура як у (таго) тура.

o

Натурысты (наравісты), як малады жарэбчык.

o

Нахілілася, як вярба.

o

Нахільная, як вярба.

o

Нацягнуў, як струну.

o

Начапурыўся, як індык.

o

Нашчыплеш, як на далоні.

o

Не адчапіцца, як ад ценю.

o

Не будзе (такой) зімы, як лецейка.

o

Не будзе свякровачкі, як матачка.

o

Не вер, як збродліваму сабаку.

o

Не верыць, як набродам (валацугам).

o

Не заўсяды, як на дзяды.

o

Не збыць, як ламаны шэлег (грош).

o

Не пабачыш, як сваіх вушэй.

o

Не прылашчыш, як воўка.

o

Не скранеш, як пень дубовы.

o

Не трэба, як вайны.

o

Не хапайся, як пападзянка замуж.

o

Не хоча, як старац саракоўкі.

o

Не хочацца, як ляному (ляніваму) каню ў аглоблі.

o

Не хочацца, як паміраць.

o

Не хочацца, як свёкру пялёнкі мыць.

o

Не́ма, як на могілках.

o

Ненаедны (ненажэрны, ненакормлены), як качка (пры вадзе).

o

Ненадзейны, як выпіванец (выпівака, п'яніца).

o

Нікне, як націна.

o

Нітка як павуціна.

o

Ногі баляць, як сабакі рвуць.

o

Нос як бульбіна.

o

Нос як гузічак.

o

Нос як дуля [садовая груша].

o

Нос як у дзятла дзюба.

o

Нос як у бусла дзюба.

o

Нос як у качкі.

o

Носіцца, як вецер.

o

Носіцца, як дурань з дзвярмі (дзвярыма) (як дурань са ступаю).

o

Носіцца, як з пісанаю торбаю.

o

Носіцца, як кот з салам (з селядцом).

o

Носіцца, як курыца з яйкам.

o

Носіцца, як ластаўка на пакорме.

o

Носіцца, як пісаная торба (як з пісанай торбай).

o

Носіцца, як са скулянкаю.

o

Носіцца, як шыбенік (шыбельнік).

o

Нявестачка як кветачка.

o

Нядружны, як хутаранец.

o

Нязгодныя, як агонь з вадою.

o

Нязграбны, як жаба.

o

Нялюдскі, як фашыст.

o

Няма, як вецер звеяў.

o

Няма, як чорт лапаю (хвастом) накрыў.

o

Нясецца, як вецер.

o

Нясецца, як віхор.

o

Нясмачна, як мыш глынуўшы.

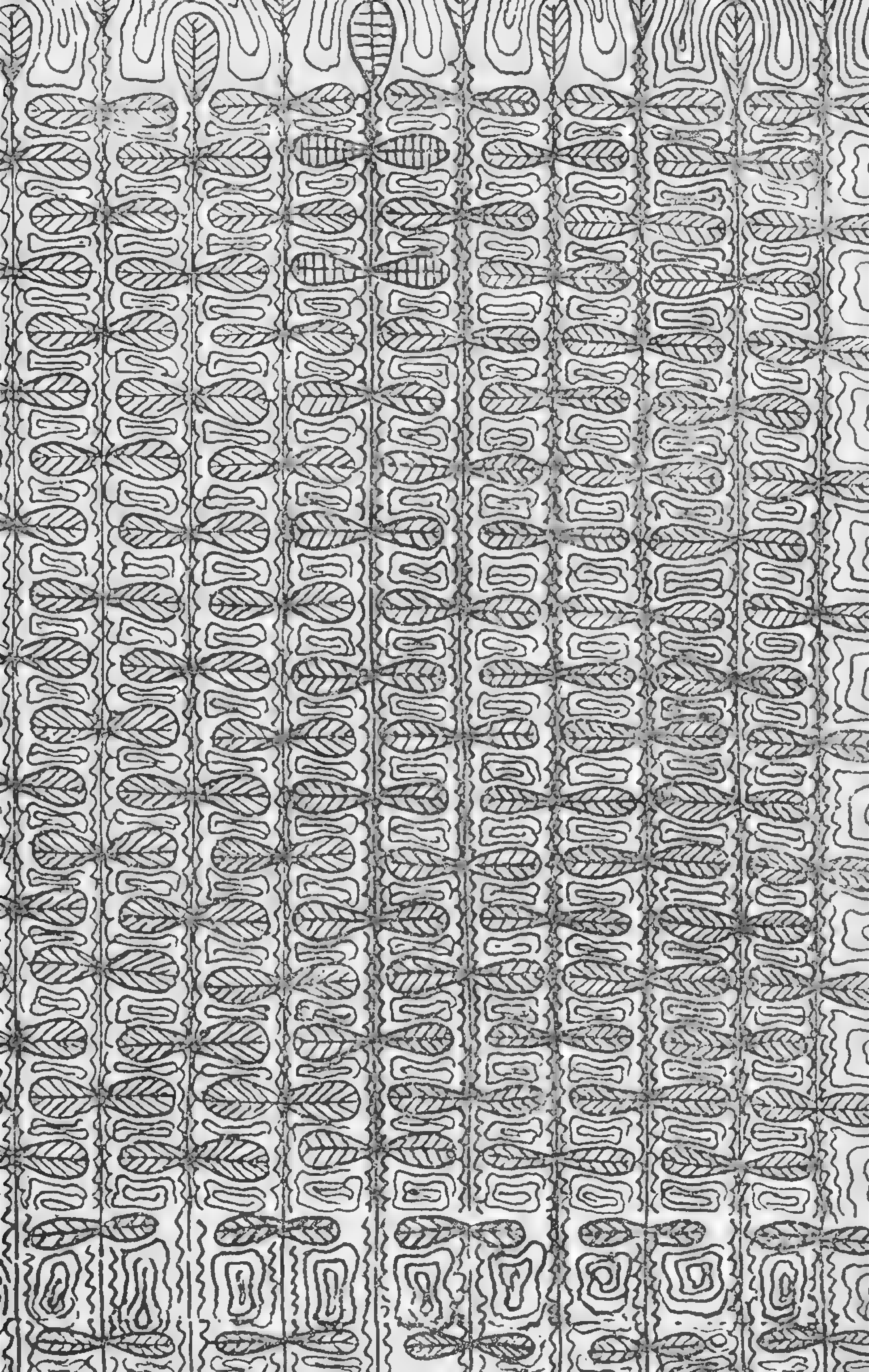
o

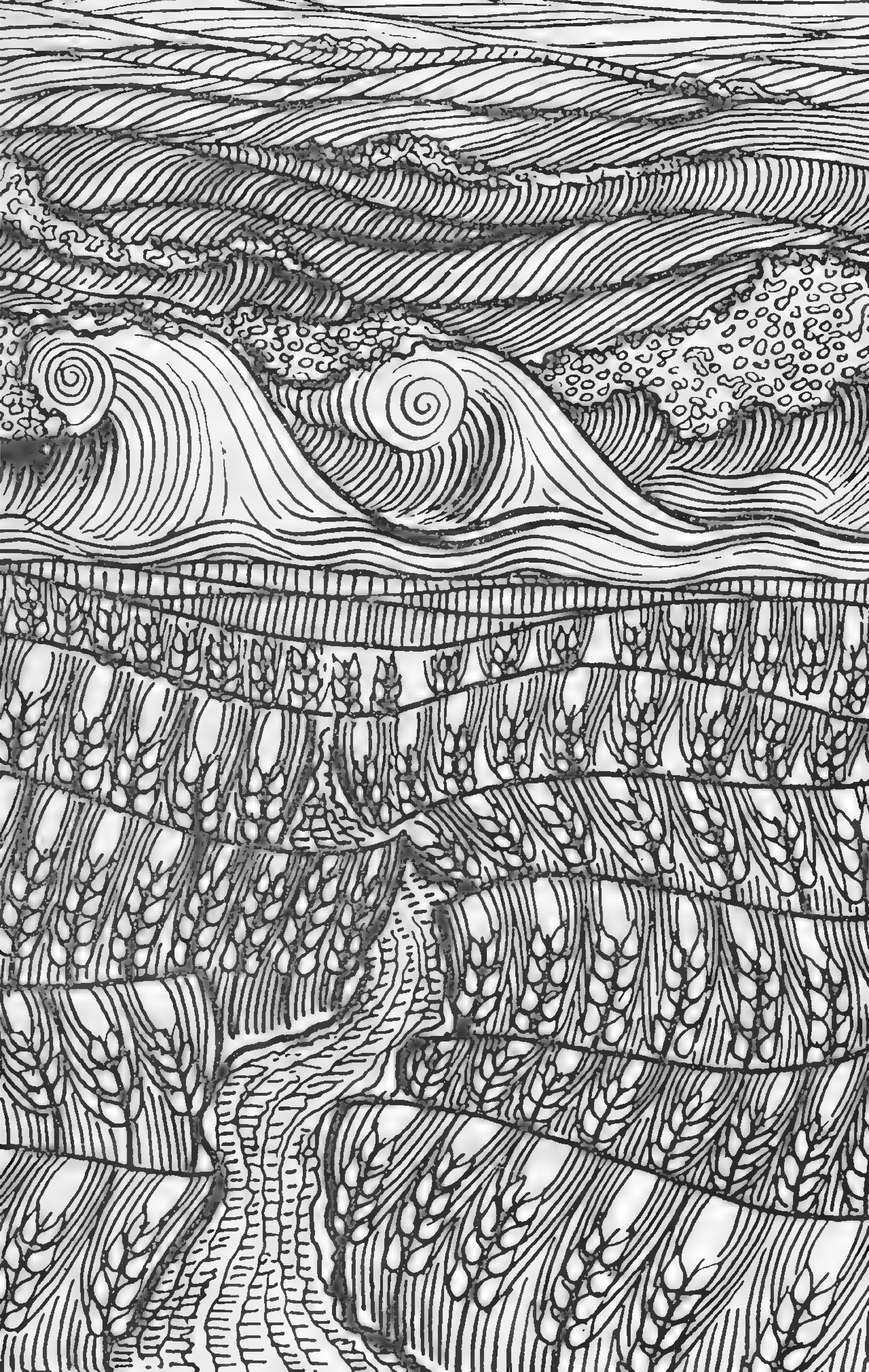
Нясмачны, як трава (як пойла, як крупнік з казляком).

o

Няўрымслівы, як верабей.

o

Пабег — адно вецер увушшу засві-стаў.

о

Пабег, як апараны.

о

Пабыў, як агню (жару) ухапіў.

о

Пагаварыць [з непамяркоўным], як шротам пачаставацца.

о

Паваліўся, як сноп.

о

Пагадзіліся, як вада з агнём.

о

Пагаўкаў, як (той) сабака на лісіную нару.

о

Пагінулі, як прусакі на марозе.

о

Пагрозны, як певень.

о

Падбірае, як ластаўка мошак.

o

Падкраўся, як кот.

o

Падмануў, як чорт добрую душу.

o

Падмог, як кот наплакаў.

o

Падпільноўвае, як хутаранец у садзе.

o

Падобны, як свіння да лебедзя.

o

Падобныя, як дзень да ночы (як дзень на ноч).

o

Падобныя, як неба да зямлі (як неба на зямлю).

o

Падскоквае, як кот на гарачай блясе (патэльні).

o

Падскочыў, як ад іскры.

o

Падскочыў, як апараны.

o

Падскоквае, як мячык.

o

Падхапіўся, як заяц з-пад купіны.

o

Падцікаваў, як кот.

o

Падцікоўны, як спружына.

o

Пажыў, як свечка.

o

Падэшва як шкло.

o

Паехаў (пайшоў), як у вір галавою.

o

Пазірае, як воўк на авечку.

o

Пазірае, як набіты сабака.

o

Пазірае, як сабака з будкі.

o

Пазірае, як сава.

o

Пазірае, як чорт на папа.

o

Пазляталіся, як груганы на па-корм.

o

Пазляталіся, як мухі на мёд.

o

Пазнаўся, як свіння на перцы.

o

Пазычыў, як у гусі аўса.

o

Паймчаў, як толькі дужы.

o

Пайшлі, як пчолкі па мёд.

o

Пайшло, як з маслам.

o

Пайшло, як на мазаных колах.

o

Пайшоў, як аблізаўшыся.

o

Пайшоў, як валожынскі бугай па лёдзе.

o

Пайшоў, як па смерць.

o

Пайшоў, як пчала між кустоў.

o

Паказаўся, як малады месяц.

o

Пакаралі, як рака ў ваду ўпусціўшы.

o

Пакаціўся, як сноп.

o

Пакорны, як авечка.

o

Пакрышачцы, як у аптэцы.

o

Палахлівы, як заяц.

o

Пальцы як граблі.

o

Паляцела, як птушка.

o

Паляцела, як пчолка.

o

Памалу, як з гаршкамі на торг.

o

Памірае [ціха], як скошаная трава (як трава ў пракосе).

o

Паненка як лялечка.

o

Пануры, як хутаранец.

o

Папаўся, як муха ў кісель.

o

Парадак як на стайні.

o

Паслухмяны, як перад большым начальнікам.

o

Паўзе, як вуж (як гадзюка).

o

Паўзе, як вусень.

o

Паўзе, як жук.

o

Паўзе, як муха па смале.

o

Паўзе, як сонная муха.

o

Паўзе [назад], як рак.

o

Паўзе [павольна], як чарапаха.

o

Пахне, як мурог (з поплаву).

o

Пацеха, як з пустога меха.

o

Пацягнуўся, як сабака да разніцы.

o

П'е, як у бочку (у кадушку) лье.

o

П'е, як у лейку лье.

o

Пекная, як караля.

o

Пекная, як на карцінцы.

o

Пекная, як паненка.

o

Пекная, як пацерачка.

o

Пекная, як пшоннае цеста.

o

Пекная, як у рамачцы (хоць у рамачку асадзі).

o

Пень як стол.

o

Перакінуўся, як чорт.

o

Перапаўся (бедненькі), як мядзведзева лапа.

o

Перацяты, бы аса.

o

Песня без канца, як кабыла без хваста.

o

Пільнуе, як кот мышку.

o

Пільнуецца, як сцежкі ў лесе.

o

Піша, як курыца пазурамі.

o

Пішчыць, як мыш.

o

Пішчыць, як парася (свіння) у плоце.

o

Плавае, як галушка па (у) масле.

o

Плавае, як сякерка.

o

Плача, як бабёр.

o

Плача, як дзіця.

o

Плача, як матка па дзіцятку.

o

Плача, як па матцы.

o

Плача, як па нябожчыку.

o

Плечы як засланка [шырокія].

o

Плодны, як відук (як самасейка).

o

Плоскі, як дошка.

o

Плоскі, як лешч.

o

Плоскі, як трэска.

o

Пнецца, як жаба на купіну (на корч).

o

Поле як мора.

o

Поркаецца, як лычом у карыце.

o

Порсткая, як сена шорсткае.

o

Поўна, як у бочцы селядцоў.

o

Поўны, як вока.

o

Прадажны, як Юда.

o

Прайшоў, як конь па градах.

o

Праклінаюць, як вешальніка.

o

Праляцеў, як страла.

o

Прамаўляў, як з кніжак браў.

o

Прамовіў, як з-пад зямлі.

o

Прамовіў, як стрэліў.

o

Прапаў, як камень у ваду.

o

Прапаў, як рыба без вады.

o

Прапаў, як туман.

o

Прапаў, як у ваду ўпаў.

o

Праўды, як у жабрака грошай.

o

Праўды, як у рэшаце вады.

o

Працавіты, як мурашка.

o

Працавіты, як пчолка.

o

Праціўна, як старцу грыўня.

o

Праціўны, як кажан.

o

Праціўны, як павук.

o

Праціўны, як самагонка.

o

Працуе, як машына.

o

Працуе, як чорны вол.

o

Працы, як з таннага (дзяшовага) пастуха.

o

Просты, як дуга.

o

Просты, як калок глынуў.

o

Просты, як свечка.

o

Пруткі, як спружына.

○

Прыбіўся, як пуга да пугаўя.

○

Прыбралася, як да шлюбу.

○

Прыбралася, як на вяселле.

○

Прыбралася, як пад вянец.

○

Прыбралася, як паненка.

○

Прыбраўся, як паўлін.

○

Прыбраўся, як хата перад вяселлем.

○

Прывіўся, як чарвяк у калодзе.

○

Прыволле, як бабру на возеры.

○

Прывык, як дзіця да матчынай калыханкі.

○

Прывык, як дзіця да маці.

o

Прывык, як сабака да разніцы.

o

Прывык, як уночы спаць.

o

Прывык, як чорт да балота.

o

Прыгожа, як на карцінцы.

o

Прыгожа, як у садочку.

o

Прыгожая, як кветачка (як красачка).

o

Прыгожая, як лялька (як ляля).

o

Прыгожая, як паненка.

o

Прыгожая, як цацка.

o

Прыйшоўся, як вол да карэты.

o

Прыкметны, як з абдзёртым носам.

o

Прыліп, як клешч.

o

Прыліп, як смала.

o

Прынёс, як верабей.

o

Прысмактаўся, як п'яўка.

o

Прыстае, як да бабулькі пудра.

o

Прыстае, як кепскі блін.

o

Прыстаў, як кароста.

o

Прыстаў (прычапіўся), як п'яны да плоту.

o

Прыстаў, як сала да падэшвы.

o

Прыстаў, як слата.

o

Прыстаў, як смала.

o

Прытаіўся, як зайчык пад мяжою.

о

Прыходзіцца, як свінні кульбака.

о

Прыходзіцца, як свінні набэдрыкі (нарытнікі, паўшоры).

о

Прычапіўся, як ваўчкі да вопраткі.

о

Прычапурыўся, як індык.

о

Прэ, як заяц.

о

Прэцца, як чорт лазаты.

о

Пуду, як у малога начальнічка.

о

Пусты, як вецер [пра чалавека].

о

Пшаніца як боб.

о

Пылу, як у млыне.

о

Пялегуецца, як сыр у масле.

Рабенькі, як дзятлік.

o

Рабіў, як на людзях [добра, з пачуццём адказнасці].

o

Рабіў, як сабе.

o

Рабы, як цяцера.

o

Раве, як бык (бугай, вол).

o

Рагоча, як жарабец.

o

Рад(ы) лету, як матылі квету.

o

Рад(ы), як на сто коней сеў.

o

Рад(ы), як на свет нарадзіўся.

o

Рад(ы), як п'яніца чарцы.

o

Рад(ы), як сабака палцы.

o

Радзенькі, як з таго свету вярнуўся.

o

Разважлыў, як размазаў.

o

Разгуляліся, як свіная чарада на дождж.

o

Разгуляўся, як цялё на вяроўцы.

o

Раздураная, як паніна кошка.

o

Разлазіцца, як гліна.

o

Разлезлы, як стары грыб (як абабак).

o

Разышліся, як чорная хмара.

o

Разышоўся, як Ігналя на вечарынцы.

o

Расказвае, як з пісанага бярэ.

o

Раскоша, як шчупаку ў возеры.

○

Распусціўся, як старая панчоха.

○

Распусціўся, як фурманская (дзедаўская) пуга.

○

Растаў, як снег.

○

Растаў, як туман.

○

Растаўсцеў, як вол.

○

Растуць, як грыбы.

○

Растуць, як дрожджы.

○

Расце, як лес.

○

Расце, як на дражджах.

○

Расце, як на лес гледзячы.

○

Расце, як (тая) крапіва пры плоце.

○

Расце, як таполя.

о

Расціснулі, як блашчыцу (клапа) на бэльцы.

о

Ратуецца, як можна (як можа).

о

Ратуецца, як прусак з зацірк і.

о

Раўня як свіння да каня.

о

Рвануў, як воўк.

о

Робіцца, як у млынавым коле.

о

Робіць, як з найму.

о

Робіць, як машына.

о

Робіць, як мокрае гарыць.

о

Робіць (працуе), як сэрца.

о

Родныя, як блізняткі.

○

Рожкі як у чорта.

○

Рот як у ваўка.

○

Рот хлясціць, як (у кепскага гаспадара) двор.

○

Роўна, як на стале.

○

Роўна, як пасля касы.

○

Роўны, як абруч.

○

Роўны, як струна.

○

Роўны, як шкло.

○

Роўныя, як дзве кроплі вады.

○

Рукі як граблі.

○

Рукі (халодныя) як жабіны лапы.

○

Румяны, як пернік.

o

Руплівы, як мурашка.

o

Руплівы, як пчолка.

o

Рынуў слоўцам, як перцам.

o

Рыпіць, як кола без каламазі.

o

Рыпіць, як нямазанае кола.

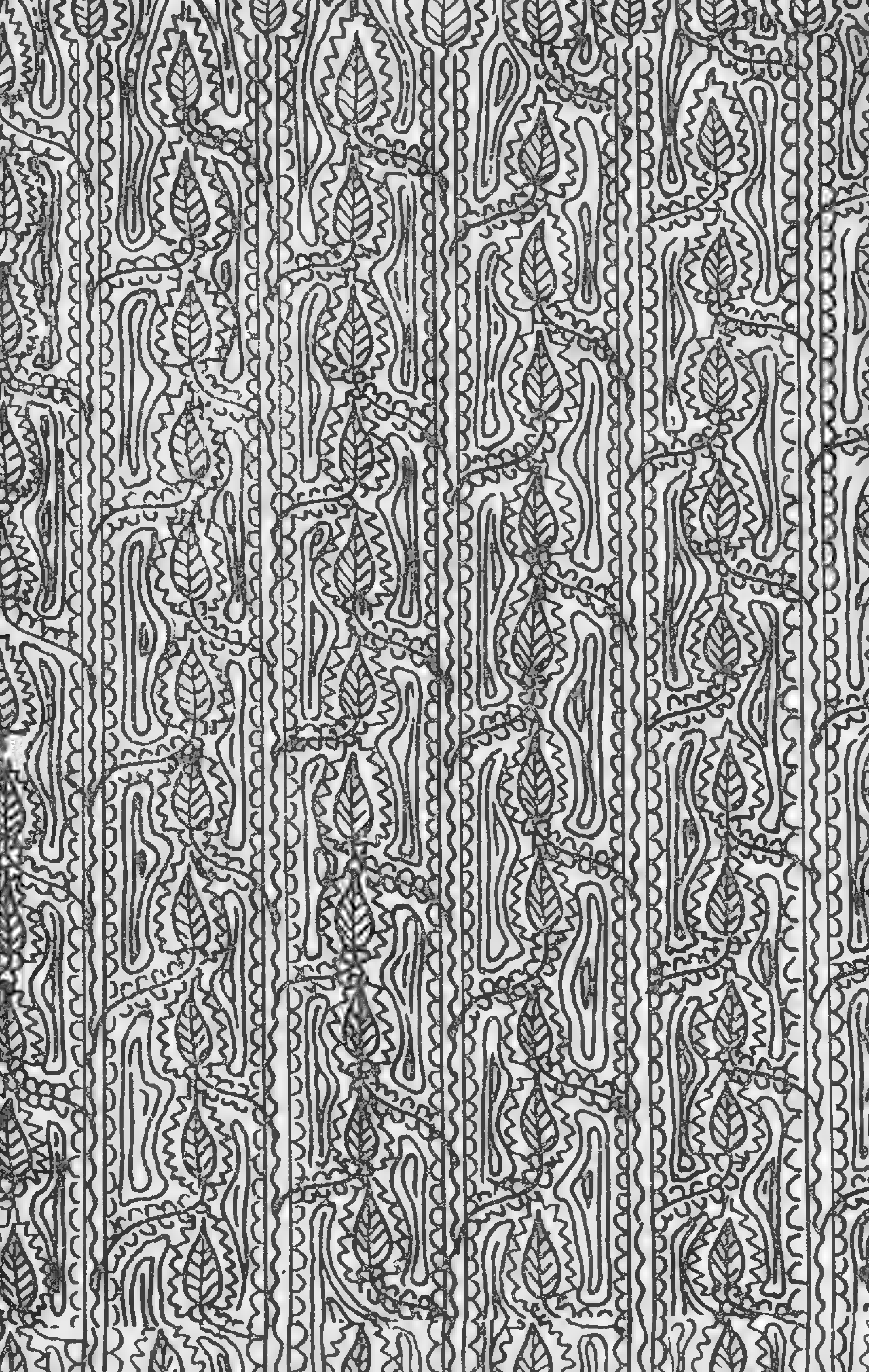
o

Рэдкае, як невад (як рэшата).

o

Рэдкае, як пойла.

o

Сабраліся, як ваўкі ў ніліпаўку.

o

Сагнуўся, як быліна.

o

Сагнуўся, як дуга.

o

Сад [цвіце], як у малацэ.

o

Сакоча, як курыца.

o

Салодкі, як мёд.

o

Салодкі, як патака.

o

Салодкі, як цукар.

o

Самагонка як дурная жонка (ці з розуму звядзе, ці сілу скрадзе).

o

Самотна, як удаве на хутары.

o

Сапе, як кавальскі мех.

о

Сарамлівы, як дзяўчынка.

о

Сарамлівы, як паненка.

о

Сароміў, як жарам сыпаў.

о

Састарэў, як грыб.

о

Свае як блізняты.

о

Свае як браты.

о

Свае як спарышы.

о

Сварацца, як ятроўкі.

о

Сварлівы, як гандляр.

о

Сварлівы, як (ліхая) свякруха.

о

Сварыцца, мала (як) за гарачы камень не хопіцца.

о

Свіння ў балоце, як пан у залоце.

о

Свіснуў, як пугаю.

о

Свішча, як у коміне.

о

Сеецца, як самасейка.

о

Секануў, як крапівою.

о

Сена [вельмі мала], як куццю падаслаць.

о

Сеў, дык як прыкіпеў.

о

Сеў, як на лёдзе.

о

Сеў, як на мелі.

о

Сівы, як голуб.

о

Сівы, як лунь.

о

Сівы, як яблыня.

○

Сігануў, што стронга.

○

Сілы, як у вераб'я.

○

Сілы, як у камара.

○

Сілы, як у сіндзіка (сініцы).

○

Сіні, як васілёк.

○

Сіні, як неба.

○

Сінія (вочкі), як васілёчкі.

○

Сінія (вочкі), як пралескі.

○

Сінейшы за сіньку.

○

Скажа, як з мёдам, а зробіць, як з шылам.

○

Скажа, як мёд пакажа.

○

Сказалі, як плот звязалі.

○

Сказаў, як адрэзаў.

○

Сказаў, як жарам (прыскам) у вочы (сыпануў).

○

Сказаў, як звязаў.

○

Сказаў, як пугаю па вадзе пляснуў.

○

Сказаў, як сякераю сekануў.

○

Сказаў, як у сук папаў (уляпіў).

○

Сказаў, як цвік у сэрца ўбіў.

○

Сказаў, як цвікам прыбіў.

○

Скача, як дроздзік.

○

Скача, як зайчык.

o

Скача, як каза.

o

Скача, як валожынскі бугай на лёдзе.

o

Скача, як птушка па галінках.

o

Скіпела, як скварка.

o

Склаў рукі, як святы.

o

Скокнуў, як кот на мыш.

o

Скочыў, як у вар.

o

Скрадаецца, як воўк.

o

Скрадаецца, як кот.

o

Скроміўся, як воўк у яме.

o

Скрывіўся, як журавін жменю глынуў.

о

Скрывіўся, як паўтара няшчасця.

о

Скрывіўся, як серада на пятніцу.

о

Скрывіўся, як чорт на папа.

о

Скубуць, як гарох пры дарозе.

о

Скуголіць, як сабака пры парозе.

о

Скупы, як хутаранец.

о

Скупы, як (той) чужаземец.

о

Слёзы як боб.

о

Слёзы як крышталікі (крышталінкі).

о

Слёзы як пацеркі.

о

Слізкі, як лёд.

o

Слізкі, як масляк.

o

Слізкі, як (мокры) вуж (як гадзюка).

o

Слізкі, як уюн (як лінь).

o

Слізгануўся, як на лёдзе.

o

Слова як птушка.

o

Слова як соль.

o

Словам, як пер'ем (сцеле).

o

Служыць, як сабака [пра падхаліма і бязлікага].

o

Слухае, як глухі радыё.

o

Смаку, як у печаным раку.

o

Смала смалою [прывязаўся, прыстаў, прыліп].

o

Смачна (нясмачна), як мыш глынуўшы.

o

Смачна, як цукар з салам.

o

Смела, як за дружным дзедам (мужам).

o

Смелы, як заяц [пра баязліўца].

o

Смелы, як касманаўт.

o

Смелы, як лётчык.

o

Смех як сонца.

o

Смокча, як п'яўка (кроў).

o

Смяецца, як свянцонае парася.

o

Смяецца, як з гары едучы.

o

Смярдзіць, як шашок (як тхор).

o

Смяюцца, як са стрыгі [гвалтоўна астрыжанай дзяўчыны за амаральныя паводзіны].

o

Снег як каша.

o

Снег (сняжынкі) як матылькі (матылёчкі).

o

Снег як пух.

o

Спакойна, як у сланечніку пры дарозе.

o

Спакойны, як камень.

o

Спалі (не спалі), як дзяўчаты на Купалле.

o

Спатрэбілася, як сляпому люстра.

o

Спацеў, як мыш.

o

Спіць, як апошняе ўсыпаўшы.

o

Спіць, як дзіцятка.

o

Спіць, як забіты.

o

Спіць, як заяц.

o

Спіць, як нежывы.

o

Спіць, як пасля кірмашу.

o

Спіць, як пасля маку.

o

Спіць, як пшаніцу прадаўшы.

o

Справядлівы, як вецер у полі.

o

Справядлівы, як дуга.

o

Спрыкрыўся, як ваўкалака.

o

Спрытны, як вавёрка.

o

Спрытны, як верхаводка (яльчык).

o

Спрытны, як качка на вадзе.

o

Спрытны, як кот.

o

Спрытны, як лось.

o

Спрытны, як уюн.

o

Спрытны, як чорт.

o

Спрытны, як язык.

o

Спяшаецца, як на бацькаўшчыну.

o

Ссінеў, як (гусіны) пуп.

o

Стаіць, як дурань (на вяселлі).

o

Стаіць, як заткала.

o

Стаіць, як костка ў горле.

o

Стаіць, як на курынай назе.

o

Стаіць, як пан.

o

Стаіць, як пень.

o

Стаіць, як сабака пад дзвярыма.

o

Стаіць, як слуп.

o

Стаіць, як стаўбун.

o

Стаіць, як урыты (як укопаны).

o

Стараецца, як мурашка.

o

Стараецца, як муха ў смале.

o

Стараецца, як пчала.

o

Старанны, як мурашка.

o

Старанны, як пчала.

o

Старое як малое.

o

Стары, як грыб (як абабак).

o

Стары, як свет.

o

Старэнькі, як сучок.

o

Статны, як лось.

o

Страва як трава (без солі).

o

Стракоча, як сарока.

o

Страў, як на дзяды.

o

Страшная, як ведзьма кіеўская.

o

Страшны, як чорт.

o

Ступае, як сланіха.

o

Суха, як на стале.

o

Сухі, як перац.

o

Сухі, як порах.

o

Сухі, як ражон.

o

Сухі, як соль.

o

Сухі (худы), як таран.

o

Сухі, як трэска.

o

Ссушыў, як верацяно.

o

Схапіў, як абцугамі.

o

Схапіў, як бліскавіцу.

o

Схапіў, як сабака муху.

о

Схапіў, як шылам патакі.

о

Схапіў, як цюцька подмазку.

о

Схілілася, як вербалозіна.

о

Сцебануў, як бліскавіца.

о

Сцеле, як ліс хвастом.

о

Сценкі як паперкі.

о

Сцеражэ, як вока.

о

Сцеражэцца, як кручанага сабакі.

о

Сціснуліся, як селядцы ў бочцы.

о

Сцішка, як з мяшка.

о

Сцягнуўся дзень, як год.

о

Счарнелы, як галавешка.

о

Счырванеў, як рак.

о

Сыкае, як гадзюка.

о

Сыкае, як гусак.

о

Сынок як каток.

о

Сыплецца, як труха.

о

Сыплюцца (слёзы), як у бабра.

о

Сыпнуліся, як пчолы роячыся.

о

Сыты, як вол на бровары.

о

Сыты, як мельнікава (млынарова) карова.

о

Сыты, як парсюк.

о

Сэрца як баранчыкаў хвост.

о

Сэрца як камень.

o

Сябруюць, як браты.

o

Сябруюць, як кот з сабакам.

o

Сядзіць, як барсук у нары.

o

Сядзіць, як блашчыца ў шчыліне.

o

Сядзіць, як верабей у веніку.

o

Сядзіць, як верабей у страсе (пад страхой).

o

Сядзіць, як жаба на купіне.

o

Сядзіць, як за мурам.

o

Сядзіць, як заручоная.

o

Сядзіць, як заяц у жыце.

o

Сядзіць, як костка ў горле.

o

Сядзіць, як корч на сцежцы (на дарозе).

o

Сядзіць, як курыца на яйках.

o

Сядзіць, як мыш пад венікам.

o

Сядзіць, як на жары.

o

Сядзіць, як на іголках.

o

Сядзіць, як на ланцугу.

o

Сядзіць, як намалёваны.

o

Сядзіць, як на прывязі.

o

Сядзіць, як на цвіках.

o

Сядзіць, як на шпільках.

o

Сядзіць, як прыпнуты.

o

Сядзіць, як святы пад крыжам.

o

Сядзіць, як тур.

o

Сядзіць, як у манахах.

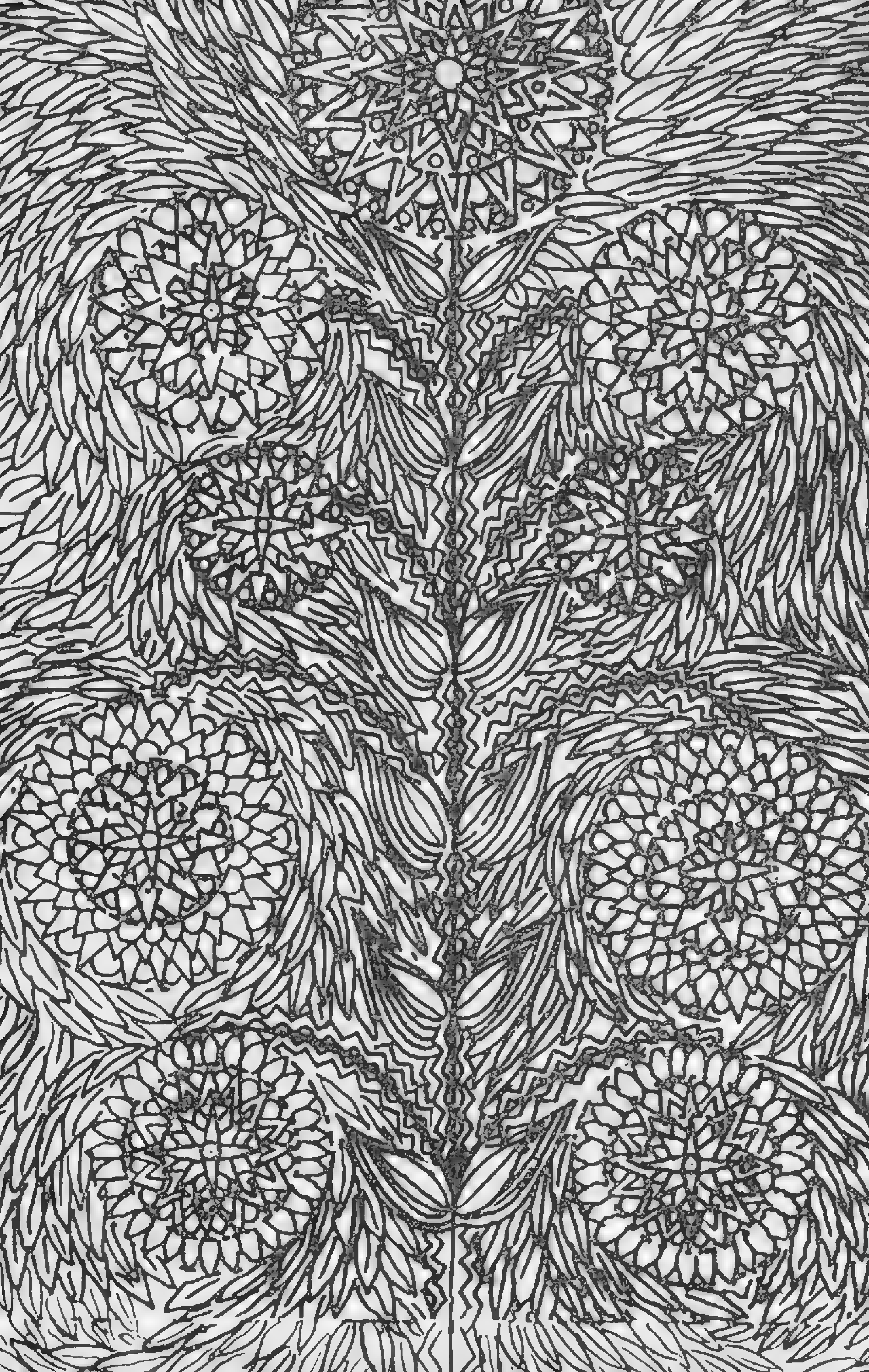
o

Сядзіць, як урыты (як укопаны).

o

Сямейка як мурашачкі.

o

Так абходзіць, як леташні снег.

○

Танканогі, як сітка (як сітаўка).

○

Танцуе, як валожынскі бугай на лёдзе.

○

Таргуецца, як за душу.

○

Таргуецца, як за каня.

○

Таўкуць (таўкуцца), як камары мак.

○

Таўчэцца, як Марка па пекле.

○

Тварык як лілея.

○

Тлее, як парахня.

○

Тлусты, як парсюк (як вяпрук, як кабан).

o

Тоненькі, як бочка.

o

Тонкі, як лісцінка.

o

Тонкі, як струна.

o

Тонкі, як смык.

o

Топчацца, як мядзведзь.

o

Тоўсты, як бабёр.

o

Тоўсты, як барсук.

o

Тоўсты, як вол на бровары.

o

Тоўсты, як вулей.

o

Тоўсты, як кормнік.

o

Тоўсты, як печ.

o

Тоўсты, як шула.

o

Точыць, як шашаль.

o

Трапечацца, як баранчыкаў хвост.

o

Трапечацца, як птушачка.

o

Трапечацца, як у ягняці хвосцік [пра сэрца].

o

Трапіў, як прусак (як ліс) у саладуху.

o

Трапіў, як муха ў павуцінне.

o

Трапіў, як пальцам у неба.

o

Трапіў, як у нерат.

o

Трапіў, як у сцяну куляю.

o

Трасецца, як асінавы ліст.

o

Трасецца, як у трасцы.

o

Трашчыць, як сцяна на марозе.

o

Трудна [выцiснуць, здабыць, атрымаць], як з каменя вады.

o

Трудна, як лапцi плесцi.

o

Трымае, як каня на муштуку.

o

Трымаецца, як клешч.

o

Трымаецца, як на гусi вада.

o

Трымаецца, як п'яны за плот.

o

Трымаецца, як сляпы за плот.

o

Трымаецца, як хвароба за цела.

o

Трэ, як у церніцу (як церніца).

o

Трэба, як бочка без абручоў.

о

Трэба, як вады напіцца.

о

Трэба, як жаўранцы (жаваранку) паспяваць.

о

Трэба, як жыць.

о

Трэба, як заснуць.

о

Трэба, як карове сядло (нарытнікі, набэдрыкі).

о

Трэба, як шашаль у кольцы.

о

Трэба, як лысаму грэбень.

о

Трэба, як есці.

о

Трэба, як піць.

о

Трэба, як раз хлеба ўкусіць.

о

Трэба, як пятае кола ў возе.

o

Трэба, як свінні завушніцы.

o

Трэба, як сляпому люстэрка.

o

Трэба, як умерламу балалайка.

o

Туга як іржа.

o

Туляецца, як сабака ад мух.

o

Тупы, як абух.

o

Тчэ, як піша.

o

Убіўся, як Янкель у касцёл.

o

Ублытаўся, як муха ў павуцінне.

o

У вушах, як козы пераначавалі.

o

У даўгу, як у шаўку (у даўгах, як у шаўках).

o

У жываце, як мядзведзь перавярнуўся.

o

У лесе, як у хаце [зацішна].

o

У родным краі, як у раі.

o

Угледзіш (убачыш), як сваё вуха.

o

Удалося, як (той) Салосе.

o

Удзень — як кошкі [спяць], а ўночы — як птушкі [таксама спяць].

o

Уедлівы, як муха ў спасаўку.

o

Уецца, як ластаўка на дождж (перад дажджом).

o

Уецца, як павоі.

o

Уецца, як хмель.

o

Узышоў, як відук (як мак-самасейка).

o

Узяло, як пана за жывот.

o

Узяло, як пана раза́чка.

o

Узяў, як верабейка.

o

Узяўся, як вош за цела.

o

Узяўся, як за полудзень.

o

Узяўся, як мароз нанач.

o

Узяць, як у клешчы.

o

Улез, як муха ў смалу (у патаку).

o

Улез, як сучка ў збан.

o

Улёг, як казёл за вагонам.

o

Улетку ноч, як у зайца хвост.

o

Умелы, як дзяшовы (танны) пастух [пра вельмі няўмелага].

o

Унадзіўся, як заяц у капусту.

o

Унадзіўся, як каза ў агарод.

o

Унадзіўся, як кот у каўбасы.

o

Унадзіўся, як свіння ў бульбу.

o

Упарты, як казёл.

o

Упёрся, як казёл.

o

Упёрся, як чорт у грэблю.

o

Упіраецца, як каза (на торг ідучы).

o

Упіўся, як клешч.

o

Упіўся, як п'яўка.

o

Усё адно (усё роўна), што гарох на сцяну кідаць.

o

Усё адно (усё роўна), што ў кульгавага кія адабраць.

o

Усё прымае, як зямля.

o

Ускочыў, як у нерат (ні ўзад ні ўперад).

o

Ускочыў, як у тапіла (у багну).

o

Усхадзіўся, як маладое піва.

o

Ухапіла, як багатага за жывот.

o

Ухапіўся, як за малінку.

o

Уцякае, як ад халеры.

o

Учэпісты, як відук.

o

Учэпісты, як пырнік.

o

Фанабэрысты, як (тая) паненка.

○

Фанабэрысты, як шляхцюк.

○

Фанабэрлівасць як кароста.

○

Фарсісты, як певень вясною.

○

Фарсісты, як на кірмашы.

○

Фігурысты, як артыст.

○

Фіранка як павуцінка.

○

Хавае (глядзіць), як вока.

o

Хаваецца, як мыш пад венік.

o

Хаваецца, як сабака ад мух.

o

Халодны, як жалеза на марозе.

o

Халодны, як лёд.

o

Хапіўся, як за цёплы хлеб.

o

Харошая, як вясна.

o

Харошая, як кветка.

o

Харошая (прыгожая), як краснапёрачка.

o

Харошы, як люлька за тры грошы.

o

Харошы, як цукерка за два грошы.

о

Хата як ваўкаўня.

о

Хата як жаўток.

о

Хата як звон.

о

Хата як лялька.

о

Хата як палянка.

о

Хата як у вяночку.

о

Хата (хатка) як шклянка.

о

Хата чужая, як свякруха ліхая.

о

Хаўкае, як рыба ў прыдуху.

о

Хітры, як вавёрка.

о

Хітры, як варожка.

o

Хітры, як злодзей.

o

Хітры, як ліс.

o

Хітры, як рабін.

o

Хітры, як чорт.

o

Хлопец як агонь.

o

Хлопец як дуб.

o

Хлопец як камель [моцны, прысадзісты].

o

Хлопец як лут.

o

Ходзіць (надзьмуты), як індык.

o

Ходзіць, як абмоклы.

o

Ходзіць, як без галавы.

o

Ходзіць, як блудная авечка.

o

Ходзіць, як ведзьма на таўкачах.

o

Ходзіць, як нежывы.

o

Ходзіць, як не сваімі нагамі.

o

Ходзіць, як па брытвах.

o

Ходзіць, як пава.

o

Ходзіць, як пан.

o

Ходзіць, як п'яны.

o

Ходзіць, як расамаха [страшэнная міфічная істота].

o

Ходзіць, як смерць.

o

Ходзіць, як цвічок.

o

Ходзіць, як цень.

o

Ходзіць, як чорная хмара.

o

Ходзяць (жывуць), як злыганыя.

o

Холадна (у хаце), як у ваўкаўні.

o

Холадна, як у студні.

o

Хораша, як на карцінцы.

o

Хораша, як у бабульчынай (бабчынай, бабулінай) казцы.

o

Хочацца, як багатаму памерці.

o

Хочацца, як мядзведзю мёду.

o

Храпе, як карчы дзярэ.

o

Худы, як дошка (як смык).

o

Худы, як мыш з царквы.

o

Худы, як таран (як рак).

o

Хутка, як маланка спаліла.

o

Хутка, як пяро спаліць.

o

Хутка, як слова мовіць (казаць).

o

Хутка пранёсся (праймчаўся, прабег), як стронга (як рыба).

o

Хуткі (шпаркі), як стронга.

o

Цахкае, як воўк зубамі.

o

Цацкаецца, як з велікодным яйкам.

o

Цвёрда, як на камені.

o

Цвёрда, як на карэнні.

o

Цвёрды, як дрот.

o

Цвёрды, як камень.

o

Цвёрды, як костка (косць).

o

Цвёрды, як сталь.

o

Цвёрды, як храпа.

o

Цемра, як у коміне.

o

Цвіце, як дзяцеліна.

o

Цвіце, як васілёк.

o

Цвіце, як кветка (як краска).

o

Цвіце, як макаўка (як мак).

o

Цвіце, як ружа.

o

Цесна, што і яблыку няма дзе ўпасці.

o

Цесна, як на чужыне.

o

Цесна, як у бочцы.

o

Цесна, як у труне.

o

Цёмна, як у коміне.

o

Цёпла, як за пазухаю.

o

Цёпла, як на печы.

o

Цёпла, як у багатыра (як у багатага) у кішэні.

o

Цёпла, як у выраі.

o

Цікавы, як Марцін да кавы.

o

Цікуе, як воўк.

o

Цікуе, як злодзей.

o

Цікуе, як кот (мышку).

o

Ціснуцца, як прусакі ў шчыліну.

o

Ціўкае, як верабей (верабейка).

o

Ціха, як у труне (як у дамавіне, як у дамоўцы, як у магіле).

o

Ціха, як у вусе.

o

Ціхенька, як шашок.

o

Ціхі, як вада.

o

Цубкі, як луб.

o

Цыбаты, як бусел.

o

Цюгакае, як на воўка.

o

Цягавіты, як вол.

o

Цягаецца, як сабака ля разніцы.

o

Цягаецца, як хвост за лісою.

o

Цягне, як вол.

o

Цягне, як з гадамі на бацькаўшчыну.

o

Цягне, як мурашка.

o

Цягнецца, як восень.

o

Цягнецца, як сабака да разніцы.

o

Цяжка, як з воўчых зубоў вырваць.

o

Цяжкі, як волава (як калода, як камень).

o

Чакае, як вол доўбні (абуха).

о

Чакае, як ка́ня (кнігаўка) дажджу.

о

Чакае, як конь абуха.

о

Чакае, як матка дачушку з дарогі.

о

Чапляюцца, як ваўчкі за адзенне.

о

Чапурная, як свіння ў дождж.

о

Чарада, як шпакоў на сяўбе.

о

Чарнейшы за сажу.

о

Чорна, як у коміне.

о

Чорны, як асенняя ноч.

○

Чорны, як галавешка.

○

Чорны, як галка.

○

Чорны, як грак.

○

Чорны, як груган (як крук, як крумкач).

○

Чорны, як жук.

○

Чорны, як засланка.

○

Чорны, як зямля.

○

Чорны, як камінар.

○

Чорны, як ноч.

○

Чорны, як подмазка.

○

Чорны, як сажа.

o

Чорны, як смоль.

o

Чорны (рот), як у ліхога (злога, сярдзітага) сабакі.

o

Чорны, як чорт.

o

Чырвоны, як бурак.

o

Чырвоны, як гіль (як снягір).

o

Чырвоны, як жар.

o

Чырвоны, як каліна.

o

Чырвоны, як рак.

o

Чыста, як венікам вымелі.

o

Чыста, як на стале.

o

Чыста (роўна), як пасля касы.

o

Чысты, як золата.

o

Чысты, як крыніца.

o

Чысты, як крышталь.

o

Чысты, як месячык.

o

Чысты, як раса.

o

Чысты, як сонейка.

o

Чысты, як шкло.

o

Шануе, як сваю галаву.

o

Шануе, як старэнькага (як дзядулю).

o

Шапка як гняздзечка.

o

Шапка як ярмолка.

o

Шашоліць, як шашаль (як шашолка) [пра таго, хто часта і многа есць].

o

Шкада, як леташняга снегу.

o

Шкадлівы (шкодны), як кот.

o

Шкодны, як даносчык.

○

Шкодны, як пацук (як шчур).

○

Шкодны, як тхор (як шашок).

○

Шмат, як бузы́ (му́лу) у возеры.

○

Шмат, як лісічак.

○

Шмат, як шыльніку.

○

Шорсткая, як асака.

○

Шпакі, як сяўцы.

○

Шпарка, як на спутаным кані.

○

Шпаркі, як бліскавіца (як маланка, як бліскаўка).

o

Шпоры як у пеўня.

o

Шукае, як ветру ў полі.

o

Шукае, што воўк смерці.

o

Шукае, як дзвярэй у (чыстым) полі.

o

Шуміць, як у галаве ад гарэлкі.

o

Шчабеча, як птушка вясною.

o

Шчабеча, як салавей.

o

Шчабеча, як сарока.

o

Шчаслівая, як матка, унукаў дачакаўшыся.

o

Шчасця [у каго], як у казы хвост.

o

Шчасця, як у маладых.

o

Шчокі як з воску.

o

Шчокі як макаўкі.

o

Шчыры, як п'яўка.

o

Шыкуецца, як на вяселле.

o

Шыя як бычыны хвост [тонкая і доўгая].

o

Шыя [у прыгожага каня] як дуга.

o

Шыя як у артысткі [прыгожая].

o

Шыя як у вала.

o

Шыя як у лебедзя.

o

Шыя як у бусла.

o

Шыя як у зубра.

o

Шэрая, як зязюлька.

o

Шэрыя (вочы), як кацiныя.

o

Ядуць, як у церніцу труць.

○

Язык як калаўротак.

○

Язык як ляшчотка.

○

Язык як трашчотка.

○

Язык як у адваката.

○

Язык як перац.

○

Як агнём запякло.

○

Як агнём смаліць.

○

Як агню сцеражэцца.

○

Як ад быка малака.

o

Як адзін.

o

Як адным грэбенем пачасаліся.

o

Як атопкам па цымбалах.

o

Як бобам (плакала).

o

Як бобу ў гаросе шукаць.

o

Як бы яго вецер праймчаў.

o

Як былінка ў полі.

o

Як бэз увесну.

o

Як бягунка падганяе.

o

Як бярозавы ліст у лазні.

o

Як вадою згладзіла.

o

Як вадою разліўся.

o

Як ваду ў торбу ліць.

o

Як варам аблíты.

o

Як вераб'ю ўклюнуць.

o

Як ветру ў полі шукаць.

o

Як вокам маргнуў.

o

Як вон выкінуў.

o

Як воўк вільнуў хвастом.

o

Як гара з плеч спала (звалілася).

o

Як гляк.

o

Як град сыпле.

о

Як дзве кроплі вады.

о

Як дурань на памінках.

о

Як з вады выйшаў.

о

Як з вока выпаў [дакладна такі самы].

о

Як з казла малака.

о

Як з крыжа зняты.

о

Як з ланцуга сарваўся.

о

Як з маслам першая аладка.

о

Як з неба зваліўся.

о

Як з раку смаку.

о

Як з таго свету ўстаў (вярнуўся).

о

Як за акно выкінуў.

о

Як за галінку схапіўся.

о

Як за грош абаранак.

о

Як за скуру закруціў.

о

Як за сценку заскочыў.

о

Як за сябе закінуў.

о

Як за язык павешаны.

о

Як здань з таго свету.

о

Як зорак на небе.

о

Як зорку схапіў.

o

Як іскра на яго ўпала.

o

Як каза-дзераза.

o

Як каліна гарыць.

o

Як камень на шыі.

o

Як камень у ваду.

o

Як кнот (тонкі).

o

Як конь па градах.

o

Як крапіва (пячэ, пячэцца).

o

Як крапівою секанууў.

o

Як крэсівам выкрасаў.

o

Як курыца на сметніку.

o

Як лапаць сплесці.

o

Як лёду.

o

Як лістам сцеле.

o

Як май змаяваў.

o

Як маслечкам па душы.

o

Як мокрае гарыць.

o

Як мыла з'еўшы.

o

Як мыш у пастку.

o

Як мятлою (венікам) змяло.

о

Як на далоні.

о

Як на заказ.

о

Як на малюнку.

о

Як на шрубе ходзіць.

о

Як наліваныя.

о

Як нажом у сэрца.

о

Як пазычаць, то вочы як у сакала, а як аддаваць, то як у савы.

о

Як па масле.

о

Як перапечка [пра моцнае дзіця, пра падростка].

о

Як подмазку з'еўшы.

o

Як праз зямлю праваліўся.

o

Як пратонуў.

o

Як расы [пра ўраджай груш, яблыкаў].

o

Як родныя браткі.

o

Як рыба без вады (як рыба ў прыдуху).

o

Як свае пяць пальцаў (ведаць).

o

Як сыр у смятане (у масле).

o

Як сякераю ўцяў.

o

Як тры грошы даў.

o

Як у балота ўкінуў.

o

Як у гразь пляснуў.

o

Як у лужу сеў.

o

Як у млыне [грукат, пыл].

o

Як у пекле.

o

Як у процьму.

o

Як у рэшаце вады.

o

Як у сук уляпіў.

o

Як у трасцы кідае (трасе).

o

Як у шчопці ўзяць.

o

Як цені (снуюцца).

o

Як цукар у вадзе (растане).

o

Як чорт носіць.

o

Як чорт пугаю пазганяў.

o

Ясны, як золата.

o

Ясны, як зорачка.

o

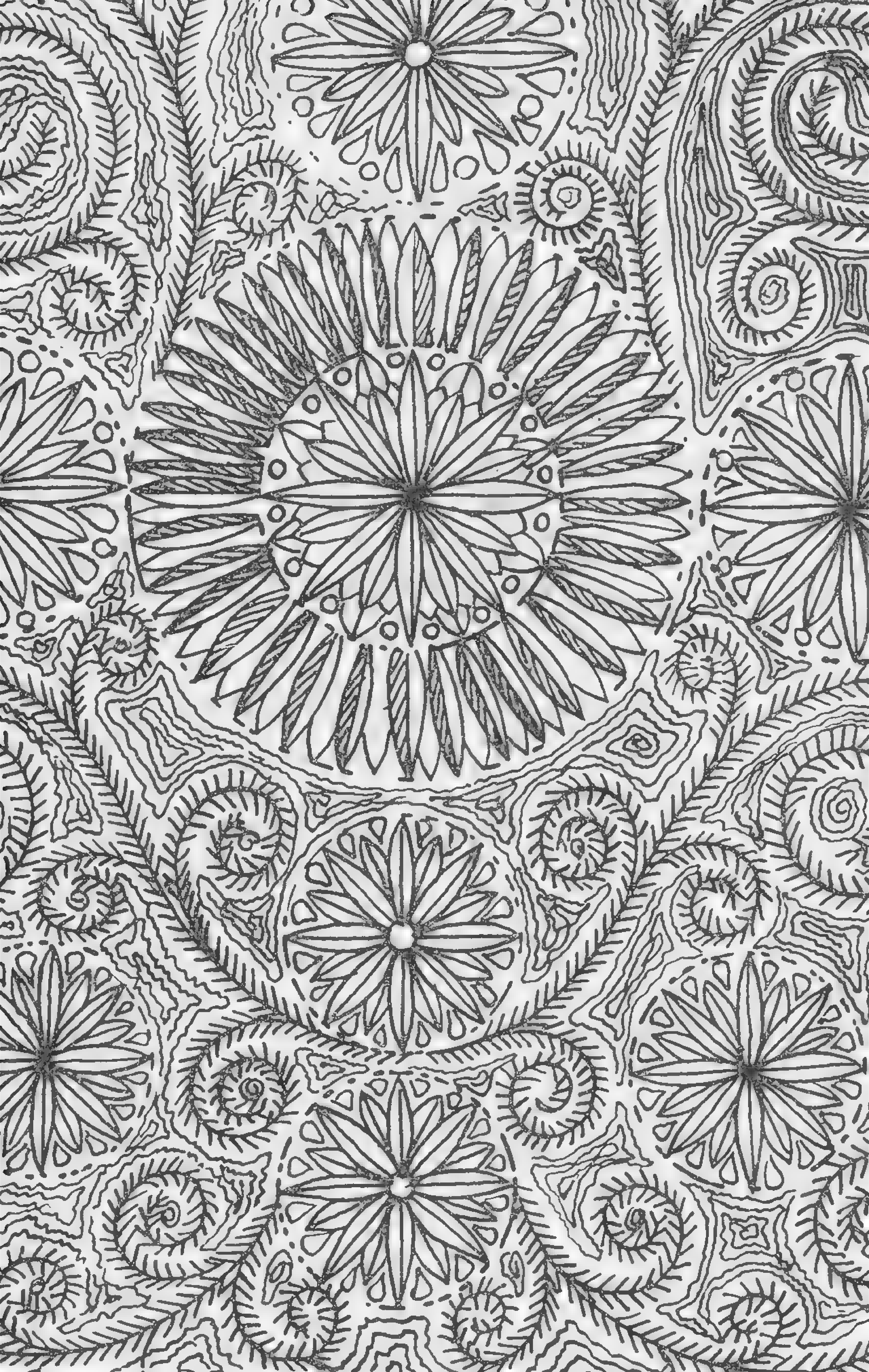
Ясны, як сонейка.

o

ПАРАЎНАННІ

З НАРОДНЫХ

ПЕСЕНЬ

А вы, людзі багатыя, як чэрці лазатыя.

о

А нявеста са мною, як гром з маланнёю (з маланкаю).

о

А першая жоначка як на небе зорачка, як у небе зорачка.

о

А той конічак — вельмі шкоднічак, вытаптаў рутку, як пастаўнічак.

о

А трэцяя жанішча як у лесе савішча.

о

А ўчора была я дзяўчынаю, а сёння стала маладзіцаю; учора была — як ружа цвіла, а сёння стала — як ружа вяла.

о

А я пагуляю, як белая лябёдачка па ціхім Дунаі.

○

Абліўся слёзкамі, як лужок вадою.

○

Абсядуць цябе дзеткі, як калінанчку (каліну) кветкі.

○

Адзін конік, як лебедзь, бяленькі (беленькі), другі конік, як голуб, сіве́нькі (сівенькі), трэці конік, як воран, чарненькі (чорненькі).

○

Адкроіць хлеба [гаспадыня служцы] ценька, як кляновы лісток.

○

Адчыні, свякроўка, ваконца, вязуць табе нявестку, як сонца.

○

Астаюся, як у полі каліна.

○

Блукаецца як аўца.

○

Брат воўкам вые, што сам лыжкі мые.

о

Буду глядзець, як на сакала.

о

Будзь здаровы, як зімою вада, будзь багаты, як улетку зямля.

о

Буду шанаваць, як кветачку.

о

Бяры мяне маладую, як вішаньку садавую.

о

Бяры сабе жонку-любку, цалуй яе, як галубку.

о

Ва ўдавы сэрца як зімою сонца, а ў дзеўкі сэрца як вясною сонца.

о

Віўся каравай клубком пад зялёным дубком.

о

Войска як чорная хмара.

о

Вочкі ж мае, вочкі — як у сака-
лочкі.

о

Выйшаў за вароты ды стаў, як сі-
рота.

о

Выслужыў каня, як арла.

о

Высушыў маю галовачку, як вей-
ны ветрык дубровачку.

о

Вязём табе нявестку, як явар.

о

Гаспадарочак як сакалочак.

о

Гіне, як лісточак на каліне.

о

Глянь у ваконца, на ўсход сонца:
у тваім двары, як у раі.

о

Горка тую каліначку едучы́, яшчэ
горай з п'яніцай жывучы.

о

Грошы, як сліна, прапалі.

o

Гуляе сівы конь, як віхор, нясецца.

o

Дзе каза нагою, там жыта капою.

o

Дзе каза рогам, там жыта стогам.

o

Дзесь маё дзіцятка, як на моры вуцятка.

o

Дзеткі як у гародзе (садзе) кветкі.

o

Дзяўчатачкі як паненачкі, а хлопчыкі як панічыкі, маладзічкі як лябёдачкі.

o

Дзяўчына лягала, як з ружы цвяточак, дзяўчына ўстала, як белы платочак.

o

Дзяўчыначка (дзяўчынанька), як рыбачка (рыбанька), уецца.

o

Дробны пташачкі, як мурашачкі, па дарожачцы скачуць.

o

Едзе мая нявехна, як зара.

o

Жаніх на куце як залаты пярсцёнак на руцэ.

o

Жаночкі як перапялочкі (жоначкі як перапёлачкі).

o

Жнейкі ідуць, як пчолкі, гудуць.

o

Жонка сядзіць, як свечка гарыць, дзяціна плача, як рыба скача.

o

Завяў казак, як ружова кветка.

o

Збоку ў яго шабелька, як агонь, блішчыць.

o

Зязюляю кавaць [кукаваць] буду, салавейкам шчабятаць буду.

о

Ідуць дзевачкі, як снежныя паненачкі.

о

Ідуць жоначкі (жаночкі), як белыя лябёдачкі.

о

Казалі: Іванька харошы, прыгожы, аж яго прыгаство ды звычайнае: нос капылом, барада кляўцом.

о

Каго няма [на свята Купалле] на вуліцы, палажы таго калодаю, калодаю дубоваю, дзетак яго цельпучкамі, цельпучкамі альховымі, лянок яго травіцаю, травіцаю павіліцаю.

о

Калі ў агні згарэла [ліхая доля], ляжы папяльцом, калі ў моры ўтапілася, ляжы камянцом.

о

Кліч, пакліч, міленькі, голуб мой сівенькі, пайду за табою рыбкай за вадою.

о

Кроў палілася рэчанькаю.

о

Лепей буду, лепей буду гаранькі капаці, ніж з нямілым, з нехарошым сесці размаўляці.

о

Лепей буду, лепей буду горкі чэмер піці, ніж з нямілым, з нехарошым аж да смерці жыці.

о

Лепей было ў сваім доме на сухой драбіне, ніж у чужое маладзіцы на белай пярыне.

о

Лепей дома хлеб аўсяны, як на вайне пытляваны.

о

Лепей, мая маці, буду рэдзьку есці, як з нялюбым, з нехарошым ды за столікам сесці.

о

Лепшая вада ў крыніцы, як мёд-віно ў шкляніцы, лепшая ў бары ягадачка, як у караля выгадачка.

о

Лічка невялічка, як у садзе яблычка, сама як каліна.

о

Лічка як яблычка, як чырвона ружа.

о

Любіліся, кахаліся, як галубкі.

о

Любіў хлопец дзяўчыначку (дзяўчынаньку), як голуб галубку.

о

Люблю так, як душу.

о

Ляжыць мілая, як лебедзь беленькі (бяленькі), сядзіць мілы, як воран чорненькі (чарненькі).

о

Ляжыць мілы, як пень гнілы, а я над ім, як дзень белы, ляжыць мілы, як калода, а я над ім, як ягода.

о

Ляжыць жанаты, як пан багаты.

○

Ляжыць халосты, як сабака бясхвосты.

○

Маё сэрданька як нажом крае [кроіць].

○

Манюсечка выйшла, як зорачка ўзышла, Манюсечка стала, як вішанька звяла.

○

Матачка (матанька) паглядае, як боб слёзачкі (слёзанькі) раняе.

○

Матка мая старэнькая, як галубка сівенькая.

○

Матка плача, як звон звініць, татка плача, як гром грыміць, сястра плача, як зязюлька кукуе, братка плача, як салавейка свішча.

○

Мая пасцеленька як зім зімненька.

o

Мая прыгода як зімовая (зімняя) вада, як летняя раса.

o

Мая ўрода як ціхая вода, ліцо маё белае-румянае, як чырвоная ружа.

o

Між дзевачкамі мая панна ходзіць, а як загаворыць, то як звон зазвоніць, а як заспявае, аж гай разлягае.

o

Мне твайго пасагу не трэба: ты мне як зорачка з неба.

o

Мой свёкарка ідзе, як вядзьмар гудзе, мая свёкерка [свякроўка] ідзе, як ведзьма гудзе, мая мамачка ідзе, як галубка гудзе, а мой мілы ідзе, як голуб гудзе.

o

Мы жыць будзем, як галубочкаў двое.

о

Мы з табой, міленькі, як у садзе вішні.

о

Мы кахаліся, мы любіліся, як ластаўкі ў стрэсе.

о

Мы пасыплем свату канапель: дзяўбі, наш сватка, як верабей.

о

Мы шчабяталі, як салавейка ў ціхім лузе.

о

Мяне маладую, як ягаду, з розуму зводзіш.

о

На маім дварэ штодзень ваду бярэ, маё сэрцайка як сахой арэ.

о

На ніве жоначкі, як званкі, звіняць.

о

Напаіла б дружка, як чмяля.

○

На пасадзе села, як ружа, цвіла, з пасаду ўстала, як рута, звяла.

○

На полі жоначкі, як пчолкі, звіняць.

○

Нараджона як ягодка (ягадка), пасаджона як сіротка.

○

Настаўлялі копак (бабак, мэдляў), як на небе зорак.

○

Наш каравай як кола, гусачкі як кубачкі, як у лесе пралескі, як на небе зорачкі.

○

Наша маладая, як сыр, белая, ваш малады як пень абгарэлы; наша маладая як суравешка, ваш малады як галавешка; наша маладая як ластаўка, ваш малады як

засланка; наша маладая як з золата, а ваш малады як долата.

о

Нашы коні знакамітыя: у першага каня калясом грыва, у другога каня кубкам капыт, а ў трэцяга каня кубкам капыт, калясом грыва.

о

Нашы маладыя як заранькі ясныя.

о

Не аддай мяне, маці, за старога: з старым ночку начаваці, як за гнілой калодай паляжаці.

о

Не аддай мяне, маці, за малога: з малым ночку начаваці, як рыбачцы пад лёдам прастаяці; ты аддай мяне, маці, за роўнага: з роўным ночку начаваці, як салавейку ў садочку шчабятаці.

о

Не шкадуй, пане, бочку мядочку: нажалі жыта так, як лядочку.

○

Нізенька, як матульцы, пакланіцца.

○

Ночку начавала, як птушачка ў садочку шчабятала.

○

Нявестка як сонца.

○

Нявестка як явар.

○

Няма цвету найкраснейшага, як сінь васілёчак.

○

Ой, дай, божа, добрую долю: свёкарку — як бацяньку, свякроўку — як маценьку; дзеверка — як браценьку, залоўку — як сястрычку.

○

Ой, зяцю, зяцю, узяў ты дачку, як маліначку, і ссушыў яе, як быліначку.

○

Павяжам малодку, як белую лябёдку.

○

Паглянь, матка, на ваконца, едзе тваё дзіця, як сонца.

○

Пакацілася галовачка, як макавачка, вылецела душа з цела, як ластавачка.

○

Пакінулі, як гусачкі паплынулі.

○

Паліліся слёзанькі расою.

○

Па-над вёскай песня льецца, як рака бурлівая.

○

Папрыходзіць сюды шмат, як маліначак, дзяўчат.

○

Парай, парай, дзяўчыначка, як родная маці.

○

Плавае [сват] па хаце, як таран, лыпае вачыма, як баран.

○

Прапаў мой век, як макаў цвет.

○

Прыбраная, як панятанька, а пасаджоная, як сіротанька.

○

Прыехаў міленькі (міле́нькі), як дзень беленькі (бяленькі).

○

Рабіна як жар гарыць.

○

Разлучыла нас з табою, як рыбаньку з вадою.

○

Расстаёмся, як ягадкі ў лесе.

○

Расці, расці, сястра (сёстра), як у бары сасна (сосна).

○

Расцвіці ты, горкая доля, рознымі цвятамі.

○

Салавейка: «О так, о так!» А ў мяне слёзкі як дробны мак.

○

Сам паеду далёка на Украіну, а цябе спакіну, як у полі быліну.

○

Сама на чужыне як былінка ў полі.

○

Сама як ягада, як ягадка баравая, як вішанька ды садавая.

○

Сваточкі як мак цвітуць.

○

Сеў на каня, як арла.

○

Скача [сват] на вяселлі, як белка,— хоча маладзіцца, як дзеўка.

○

Слухаць не хоча і, як ведзьма, сакоча.

○

Спаткаліся, абняліся, як малыя дзеці.

○

Спяку каравай — як месячык, а гусачкі — як зорачкі.

○

Стала тонкая, як былінка, а белая, як ліпінка.

○

Стаіць дзеўка як маліна.

○

Стану пры даліне — паліліся слёзы, як раса з каліны.

○

Стану пры дарозе — паліліся слёзы, як раса з бярозы.

○

Станчэла, як тая віціначка.

○

Стары́ старуга́, ты сагнуўся, як дуга.

○

Сядзела дзевачка за сталом ды сыпала слёзачкі (слёзанькі) ру-

чаём, на яе матачка паглядае, як боб слёзачкі (слёзанькі) раняе.

о

Сядзіць, лыпае вачыма, як галодная сава.

о

Свае вочы свецяць, як зоры ўночы.

о

Такая, як каліна чырвоная.

о

Топчацца, як падвучаны (навучаны) мядзведзь.

о

Трэба жонцы наравіць, як сівай (сівой) галубцы.

о

Ты ў мяне як зоранька ў небе ясная.

о

У маладога сем кароў, як зуброў.

о

У тваім двары, як у вянку.

о

У тваім двары, як у раі.

o

Убогая сірацінка як у садзе вішня.

o

Узыдзі, мая доля, густымі кустамі.

o

Умыюся, прыбяруся, як чырвоная ружа.

o

Узяў дзеваньку-малалетку, пасадзіў каля сябе, як кветку.

o

Хадзіла мамачка (матачка, матулечка, матулька, матуленька), як пава, і радзіла цябе, як пана.

o

Хадзіла па садочку, як каралёўначка.

o

Ходзіць дзяўчына па новых сенях, як паўка.

o

Ходзіць па румочку, як каралёўна.

o

Ходзіць сваха па сенажаці, як індык.

o

Храбруе [сват], як індык.

o

Цела маё, як папера, бела.

o

Цераз вуланьку іду, як зязюленька, гуду.

o

Цяклі слёзы з маёй мамачкі ракою.

o

Цяклі слёзы з маёй мамачкі ручайком.

o

— Ці здаровая дзевачка тут у вас? — Здаровая, здаровая, як зіма, вясёлая, вясёлая, як вясна, рабочая, рабочая, як лета, багатая, багатая, як восень.

o

Ці зорачка, ці зорачка? Маладая Аксінечка вуліцаю йшла цёмненькай хмарачкай, а к двару прыйшла дробненькім дожджыкам, па двары пайшла ясненькай зорачкай, у сені ўвайшла шэранькай качачкай (вутачкай), у хату ўвайшла шызенькай павачкай, за стол села каханенькай паннначкай.

○

Чужая хатачка як ліхая мачаха.

○

Чужыя жоначкі як перапёлачкі.

○

Шабелька, як агонь, блішчыць, на галоўцы шапачка снегам зіхаціць.

○

Шабелькі як іскаркі.

○

Шапачка як жар гарыць.

○

— Я да цябе, мілая, сокалам лячу.— Я да цябе, мілы мой, перапёлачкай.

○

Я, малада,— як ягада, маё лічка — як яблычка.

○

Я п'ю, я і гуляю, як тая рыбінка сярод Дунаю.

○

Я расла невялічка, як у садзе грушка-дзічка.

○

Я, як ягада, цвіла.

○

Яго барада як на вуліцы смецце, а я, малада, як калінaчка (калінанька) ў цвеце.

○

Як ведзьма (свякруха), сакоча.

○

Як пайду я па Дунаі, як рыбачка, пагуляю.

○

Як рыбцы без вады, так мне, маладзе, жыці без радні.

○

Як я была ў баценьківі, то й была хароша, а цяпер у свёкара — як белая бяроза.

о

Як я ў таткі была, як я ў матаньці была, як ружа ў садзе цвіла.

о

Яна загаворыць, як у званок зазвоніць, яна заспявае, як на скрыпцы заграе.

о

Яна скажа, як птушачка зашчабеча.

о

РАЗДЗЕЛЫ СЛОЎНІКА

На белорусском языке

Янковский Федор Михайлович

БЕЛОРУССКИЕ НАРОДНЫЕ СРАВНЕНИЯ

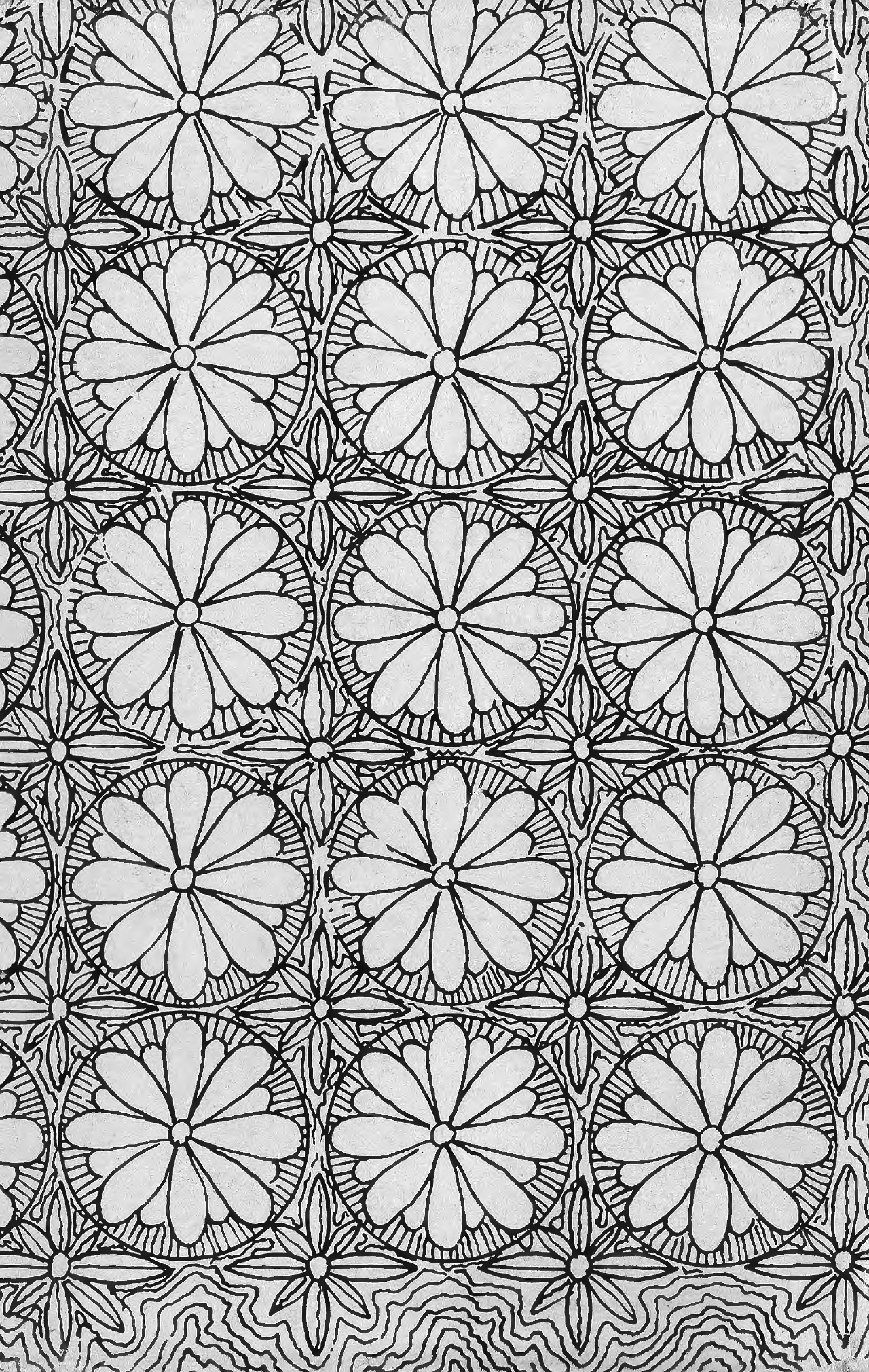
Краткий словарь

Рэдактар А. І. Марчанка
Афармленне В. М. Валянтовіча
Тэхнічны рэдактар Г. М. Раманчук
Карэктар А. С. Глікман

АТ 17085. Здадзена ў набор 10/IV 1973 г. Падпісана да друку 18/X 1973 г. Папера 60×90 1/64 друк. № 1. Друк. арк. 3,75. Ул.-выд. арк. 4,53. Аўт. арк. 2 л. Выд. № 71—44. Зак. 185. Тыраж 4000 экз. Цана 33 кап.

Выдавецтва «Вышэйшая школа» Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў БССР па справах выдавецтваў, паліграфіі і кніжнага гандлю. Рэдакцыя літаратуры па філалогіі, культуры і мастацтву. Мінск, вул. Кірава, 24.

Паліграфічны камбінат імя Я. Коласа Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў БССР па справах выдавецтваў, паліграфіі і кніжнага гандлю. Мінск, вул. Чырвоная, 23.

«ВЫШЭЙШАЯ ШКОЛА»